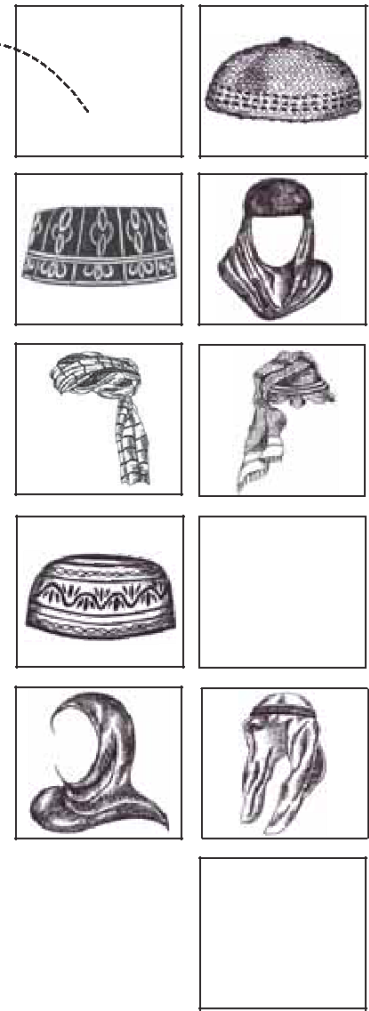
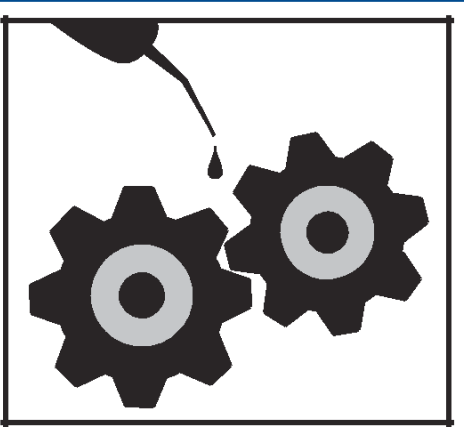

UN-HABITAT

Barnaamijka Degsiimada Aadamaha
ee Qarammada Midoobay

**Xildhibaanka
G/deganka oo ah**

Fududeeye

Tilmaame-bare 5

Tababarka Hoggaanka la Doortay

G/deganka
a Fududeeyahoo

**Tababarka
Taxanaha**

Xildhibaank

Komishanka
Yurub

.5

**Xarunta
QM ee
Degsiimada
Aadanaha
(Habitat)**

Xildhibaan ka Golaha Degaanka Marka uu Yahay Fududeeye

Tilmaame-baraha 5aad

Tababarka Hoggaanka La Doortay

**X/dhibaan ka
G.Degaanka
Markuu
Yahay
Fududeeye**

Tarjumaddii: Jaamacadda Camuud

Istanbul, 1996kii “Shir Madaxeedkii Magaalada”

**Taxanaha
Agabka
Tababarka**

**Xarunta
QM ee
Degsiinada
Aadamaha
(Habitat**

Xildhibaanka Golaha Degaanku Marka uu Yahay Fududeeye

**X/dhibaanka
Degaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

Tababarka Hoggaanka La Doortay

**Taxanaha
Agabka
Tababarka**

**Sawirrada waxa iska leh Joel Elrod,
Naqshadaha iyo jaan-goynta na Vicki Gillette**

**X/dhibaanka
Deegaanku
Marka uu
Yahay
Fududeeye**

**Tababarka
Hoggaanka
La Doortay**

iii

HS/711/04SO

Sida ay muujisay natiijooyinka qiimaynta baahiyaha tababarka ee ay qabatay Xarunta QM ee Deegaamaynta Aadanaha (Habitat), baahiyaha tababarka ee khuseeya xubnaha golaha deegaanka la soo doortay ee Dowladaha Hoose ama siyaasiyiinta heer degmo, waxaa loo arkaa inay ku jiraan arrimaha caalam ahaan ugu muhiimsan, isla markaana, ugu danaynta yar dhinacyada dhismaha wax-qabadka ee horumarka Dowladaha Hoose iyo maamulkooda.

Sannadihii ugu danbeeyey, tiro dalal kala duwan ah, sida Nepal iyo Polland ama Uganda iyo Paraguay ayaa markii ugu horreysay muddo tobannaan sano ah qaatay nidaamka ay ku dooranayaan xubnaha golaha deegaanka iyo gudoomiyaasha/ maayarada halka meelaha qaarna weligood aysan dooran. Baahiyaha tababarka ee madaxda la soo doorto ee Dawladda Hoose waxay xagga sare ugaga jiraan ajendaha dimoqraadiyadaha Dowladaha hoosa ee cagaha loo taagay/dhismay, sida Ecuador, India iyo dalka Marykanka (USA).

Si wax looga qabto baahiyahan, Xarunta QM ee Deegaamaynta Aadanaha (HABITAT) waxay samaysay oo ay tijaabisay taxanayaal buugaag Tilmaame-barayaal ah oo tababarka ku lug leh si ay uga taageeraan Xubnaha Golaha Degaanka in ay matalaan muwaadiniinta, siiyaan hoggaaminta loo baahan yahay magaalo iyo dad ahaanba, si hawl-karnimo leh ula shaqeeyaan Dawladda Dhexe iyo maamulka, farsamo-yaqaannada iyo xirfadlayaasha sare ee shaqaalaha Dawladda Hoose iyo hay'adaha la hal-maala. Tilmaame-barayaashani waxay soo koobayaan siyaasad iyo go'aan-qaadasho, xiriirka, gorgortan iyo hoggaamin, ka-qayb-gelidda, agaasinka iyo hagidda shiraraka, xilalka karti-gelineed iyo fududeeyneed ee xubinta Golaha Degaanka, maamulka maaliyadeed iyo arrimaha kale ee la hal-maala.

Tilmaame-barahan, Xubinta Golaha Degaanku markuu yahay fududeeye, wuxu ka mid yahay taxanayaal 12 ah, looguna talogalay, bilow ahaan, in ay adeegsadaan tababarayaasha hay'adaha tababarka qaranka ee Dawladda Hoose ama waaxaha tababarka ee ku dhex yaal Dowladaha Hoose. Si ay ugu noqoto taageero dheeraad ah tababarayaasha adeegsanaya Tilmaame-barayaashan, Xarunta QM ee Deegaamaynta Aadanuhu (HABITAT) waxa kale oo ay soo daabacday buug kale oo kaabaya ama wehel u ah taxanahan Tilmaame-barayaasha ah. Buuggan la yiraah "Tusaha Tababaraha ee Tababarka Saraakiisha la soo doorto" oo ka kooban qoraallo tababaraha khuseeya iyo macluumaadba, waxaa loogu talo-galay in tababaruhu uga faa'iidaysto qorshaynta aqoon-is-weydaarsiyada Saraakiisha la soo doortay ee ku salaysan Tilmaame-barayaashan.

Waxaa la filayaa in Tilmaame-barayaashani si weyn wax uga tari doonaan xoojinta dhismaha awoodda wax -qabad ee Dowladaha Hoose iyadoo la barayo ku dhaqanka hoggaaminta wacan, kuwaas oo ka mid ahaa ujeedooyinkii waaweynaa ee 1996dii Shirweynihii Xarunta QM ee Deegaamaynta Aadanaha, Habitat II.

Waxaan u mahad-naqayana Dr. Fred Fisher iyo Mudane David W.Tees kaalintii ay ka qaateen diyaarinta Tilmaame-barayaashan iyo kuwo kale oo ku jira taxanayaashan, iyaga oo la kaashaday shaqaalaha Xarunta QM ee Deegaamaynta Aadanaha (HABITAT) Qaybta Tababarka ee ka tirsan isla Xarunta QM oo ay taageero u fidisay Dawladda Netherlands. Waxa kale oo aan rabaa in aan xuso talooyinkii iyo tilmaamihii ay ku darsadeen Tabarayaasha iyo madaxda Dawladda Hoose ee Costa Rica, El Salvador, Kenya, Lithuania, Romania iyo Uganda ee naga caawiyay tijaabintii goobeed ee Tilmaame-barayaashan.

Dr. Wally N'Dow
Kaaliyaha Xoghayaha -Guud
Xarunta Qaramada Midoobay ee Deegaamaynta Aadanaha (Habitat)

**Xubinta
Golaha
Degaanku
Markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka la
soo doorto**

iv

Tarjumidda iyo habeynta af Soomaaliga ah ee Tilmaame-barayaasha Hoggaanka la soo doortay waxay ku hirgashay Barnaamajka Ismaamulka Fiican iyo Tababarka Hoggaanka la soo doortay ee ay maalgelisy EU-da, isla markaana uu fuliyay Xafiis Goboleedka UN-HABITAT ee Afrika.

Tarjumidda iyo habeynta Af-Soomaaliga ah ee Tilmaame-barayaashan Tababarka Hoggaanka la soo doortay, waxaa ka hawl-galay koox tarjumidda ku xeel dheer oo ka tirsan: Akaademiyadda Nabadda iyo Horumarka, Jaamacadda Hargeysa iyo Jaamacadda Cammuud; iyaga oo ay ka caawisay Hay'adda QM ee HABITAT, laanteeda Hargeysa ku taal.

Mahad-naq gaar ah waxaa mudan Akaademiyadda Nabadda iyo Horumarka oo ka hawl-gashay tifaftirka iyo isu-ekeysinta Tilmaame-barayaashan.

Waxaa kale oo mahad-naq mudan Jacfar Maxamed Gaaddaweyne oo Akaademiyadda Nabadda iyo Horumarka ee Somaliland ka tirsan, Maxamed Muumin oo Jaamacadda Bariga Afrika ee Puntland ka tirsan iyo Maxamed Afrax oo Xarunta Cilmi-baarista iyo Dood-wadaagga ee Koonfurta-Dhexe ee Soomaaliya ka tirsan, kuwaas oo wada diyaariyay tarjumidda ereyada Ingiriisiga ah ee Tilmaame-barayaashan ku jira.

Mahad-naq gaar ah waxa isna mudan Maciej Sudra oo diyaariyay astaamaha iyo naqshadaha jaldiyada Tilmaame-barayaashan.

Nuqulkan ugu danbeeya waxaa dib u eegis iyo dib u sixid ku sameeyay Khuburo ay wakiilatay Wasaaradda Arrimaha Gudaha, Federaalka iyo Dib-u-heshiisiinta ee Dowladda Federaalka Soomaaliya iyo Hay'adda UN-Habitat Xafiiskeeda Muqdisho. Dib- u eegistan waxaa la sameeyay Oktoobar, 2018-kii.

Xubinta Golaha

**Degaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Qaybta 1aad

Qormo la xiriirta Xubinta Deegaanku markuu yahay	
Fududeeye	
Qeexid	4
Soo-ururin	4
Milicsi	4
Aragtiyaha iyo Fekradaha	4
Madal-wada tashi	5
Diyaar-garow, dejin iyo bilow	7
Madasha shirka	8
Tusmada shaqada	8
Howlaha Dayctir	9
In ay noqoto mid gaar ah	10
Milicsi	10
Waa shirkaagii	11
Qaabaynta Shirka	12
Xubin fir-fircoon	14
Tani ma aha waxa ay degaan doorashadaydu doonayso	17
Jawaabtu ma koox samayn baa	17
Milicsi	18
Maareynta xiisadda	18
Ogaanshaha sababta xiisadda	19
Istaraatejiyadaha xiisadda	20
Sahaminta kala-duwanaanta	21
Maareynta mushkiladda	23
Tilmaamaha gebgebaynta	24
Qodobbo muhiim ah	24
Raad-raac	26

**X/dhibaanka
Deegaanku
Markuu
yahay
Fududeeye**

Qaybta 2aad:

Aqoon-is-weydaarsi ku saabsan Xubinta Deegaanku
markuu yahay Fududeeye

Muuqaal guud	27
Leyli diyaar-garow: Maxaan ku samaynaa shamiitada?	29
Casharka tababaraha	30
Tijaabo: Tusmada dhaqanka Fududeeyaha	30
Door-jilid: Kiis barasho :Madax bannaanaynta	
Suuqyada	30
Ka-shaqaysiinta Shirarka	33
Maareynta xiisadaha	34
Layli: Gudbin xirfadeed	41

**Tababarka
hoggaanka la
soo doorto**

**X/dhibaanka
deegaanku
markuu
yahay
fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Tilmaame-barahan Tababarka ee XUBINTA DEEGAANKU MARKUU YAHAY FUDUDEEYE, sidaa Tilmaame-barayaasha kale, siyaabo door ah ayaa loo adeegsan kara.

Diraasad kuu gaar ah

Qormada furintaanka u ah Tilmaame-barahan waxaa loogu talo-galay wax-is-barid.

Waxaad u baahantahay uun waa meel aan sawaxan lahayn, oo xoogaa wakhtiya iyo wixii aad wax ka qori lahayd. Natijada ugu mudan si aad u heshid waxaan kugu dhiirigelineynaa inaad qorto jawaabahooda weydiimaha hadba ka soo dhexbixi doona qormada.

Tababarka aqoon-isweydaarsiga:

Tababaraha casharadiisa iyo waxyaalaha layliyada ah waxaa loogu tallagallay iney isticmaalaan tababaryaal waayo-aragnimo leh. Si ay tababr aqoon-iswaydaarsiya ugu furaan xubnaha ka kala socda dowlada hoosaadyo kala duwan. Waxaanu ku soo daray (buug-gacmeedkan) hawlo kala gedisan oo waxbarashooyin ah iyo qaab dhigaalyo si loo siiyo tababrayaasha awood ballaaran oo ay u qaban karaan aqoon-isweydaarsi daboolaya baahida gaarka ah ee xubnaha ka qeybgalaya aqoon-isweydaarsiga. Waxa ay ahayd rabitaankayaga inaa soo saaro buug-gacmeedkan si aanu kuugu dhiirigelino inaad ku soo darsato waayo-aragnimadaada tababarnimo si kor loogu qaado qiimaha tababarku uu u leeyahay xubnaha ka qaybgalay tababarka.

Waxaad go'aansan kartaa inaad isticmaasho

agabyada ku yaal buug-gacmeedka sida ugu sugan ee ay u kala horeeyaan iyo qaabka loo soo kala gudbiyey. Ha yeeshee, haddana, haddii aad doorbidid dib ayaad u bedeli kartaa agabyada sida looga baahanyahay iney iswaafaqaan ahdaafta goobeed ee gaarka ah. Waxaad dooran kartaa inaad bixiso saddex saacadood oo tababar ah, adigoo isticmaalaya hal qodobada leyliyada iyo hawlaha lagu soo daray buug-gacmeedkan, ama waxaad ka faa'iidayaan kartaa agabyada badan ee buug-gacmeedkan ku yaala adigoo ku daraaya aqoontaada si aad uga dhigto barnaamijka soconaaya maalin dhan.

Buug-gacmeedkani waxa uu ka mid yaay 12 buug oo xiriira oo lagu tababarayo hogaaminta la soo doortay. Waad go'aansan kartaa ama waa lagaa codsan karaa inaad qabato aqoon-isweydaarsi, kaa soo kaa raba inaad isticmaasho in ka badan mid ama dhammaan buug-gacmeedyadani in ka badan muddo dheer oon aan la cayimin. Iyadoo buug-gacmeed kasta gaar ahaantii loo isticmaali karo ayuu haddana isticmaalka taxanahooda siin karaa xubnaha ka qaybgalaya waayo-aragnimo waxbarasho mideysan oo awood badan leh.

**Xubinta
Golaha
deegaanku
markuu
yahay**

Fududeeye

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Tababar kooxeedka:

Agabyada kale waa la isticmaali karayaa iyada oo la doorbidayo kaalmada uu u geysan karo tababare xeeldheere ah ama fududeeye ahi si loo hormariyo waxqabadka xubnaha golaha deegaanka, kuwaas oo ka wada shaqeeya isku qeyb xukun. Marka ay tababare xubna gole wada shaqeyaan, waxa aynu rumeysanahay inuu fududeeyuhu diyaar u hayey inuu hagaajiyo hawlaha (activities) tababarka ee ku jira buug-gacmeedkan. Mar baa dhici doonta in adiga oo ah fududeeye aad doorbitid in aad ku danted hawshaadii kuwo cusub, taasina waxay ku xirantahay marxalada markaa la joogo iyo sifooyinka ay ka leeyihiin kooxdu (ka qeybgalayaashu).

Waxaan rajaynaynaa in xaaladaha sidan oo kale ahi in aad u aragtid buug-gacmeedkan sidii "Sanduuq Agab" a ku jiraan fikrado badan oo tababar kala dooroasho la isku dari daro, bar-bar dhigi karo, la beddeli karo oo la iska tuuri karo, hadba xaaladaha tan ku habboon. Waxaad haysataa fursado badan oo aad ku kala dooran karto buug-gacmeedyada tababarka. Waxaan rajeyneynaa inaad ka faa'iideysato iyaga oo dhan.

**Xubinta golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Qaybta 1aad

Qormo

Xubinta Golaha Deegaanka markuu yahay Fududeeye

**Xubinta golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Qeexid:

Xubinta Degaaanku markuu joogo ama gudanayo doorka FUDUDEEYAHA wuxuu dhiirri-geliyaa awoodda wadareed iyo xal-u-helidda dhibaatooyinka qof-qof iyo koox-kooxba ah ee dadka dhex yaal.

Soo-ururin

Degaanka aad naftaada iyo kuwa kaleba ku caawin karto si loo gaaro yoolalka Goluhu higsanayo. Fududeeyuhu wuxuu xirfad u leeyahay wada-shaqaynta kooxeed, (tusaale ahaan, kulammada oo uu ka dhigo wax-ku-ool iyo dhiirri-gelinta wada-shaqaynta xubnaha kooxaha), dadka oo uu ka gargaaro maareynta xiisadaha iyo xal-u-helidda dhibaatooyinka. Dhammaanba xirfadahaasi waa qaar qiimo leh, keliya ma aha mark aad Golaha dhexdiisa xilkaaga ka gudanayso balse xataa marka aad bulshada dhexdeeda ka hawl gelayso adiga oo ah Xubin Gole Deegaan oo la soo doortay.

Milicsi:

Marka aan naftayda uga fekero Fududeeye ahaan aniga oo ah Xubin Gole Deegaan iyo marka aan bulshada dhexdeeda ka hawl gelayaba, waxa maskaxdayda ku soo dhaca waxyaabaha hoos ku taxan:

1.	_____

2.	_____

3.	_____

Aragtiyaha iyo fikradaha

Isticmaalka ereyga “fududeeye” si uu u tilmaamo dabecado gaar ah waa wax cusub. Dhinaca kale markase laga eego, waxaad moodaa in uu waqti yar ku kasbaday aqoonsi ballaaran oo caalami. Doorka fududeeyuhu wuxuu ka soo billaabmaa wada-shaqaynta kooxda ama xiriirka dhaqdhaqaaqa ee beni’aadamka, waxa uuna si dhakhso ah ugu fiday isticmaalkiisu adeegga beni-aadanmka iyo fagaarayaasha maareynta, isaga oo noqday xirfad u qalanta in la adeegsado. Meel kasta ha ka soo bilaabmo ama adeegsigiisu ha gaarsiisnaado ee’ Xubinta Golaha Deegaanku markuu yahay Fududeeyaha wuxuu mudnaan ku leeyahay fagaarayaasha siyaasadeed. Waxa kale oo aynu rumeysan nahay in ay hoggaamiyayaasha la soo doortaa in badan ku soo dhaqmeen xirfaddan si ay u noqdaan wax-tar iyo in mar kale la soo doortaba. Qaar badan oo idin ka mid ah tani waxay u noqonaysaa wax aan ku cusbayn. Qaar kalena waxaa laga yaabaa in

**Xubinta
golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka la
soo doorto**

ay u noqoto fure ay u adeegsadaan kordhinta wax-qabadkooda ee shaqo iyo in ay si wax-ku-ool ah uga dhex shaqeeyaan kooxaha ay hawl-wadaagta yihiin. Waxaa ugu horreeya ee inaga hor imanayaa waxa weeye halkii aynu ka jeexi lahayn khadka u dhexaynaya waxa aynu wadaagno ee ku saabsan kaalintan iyo waxa aynu ka tagnay ee aan la sheegin. Tirsiiyo Buugaag ah ayaa laga qoray xaaladaha ama duruufaha kala geddisan ee uu Fududeeyuhu dowlaha taaban karo ka qaadan karo. Maadaama aanay waaqici ahayn in dhinac kasta oo fudeydeeyuhu ka hawl geli karo lana tixi karin, waxa aanu qorshaynay in aanu isku soo koobno meelaha aanu is-leenahay si fiican ayay u tilmaami karaan dowlaha Fududeeyaha ee Xubinta Golaha Degaanka ee la soo doorto. Marka laga eego waayo-aragnimadayada iyo wixii aanu ka soo qaadannay qiimeyntii aanu ku sameynay dowlaha Fududeeyaha, waxaanu ku ekaan doonnaa qodobbada hoos ku taxan:

1. Sida loo socodsiiyo (loo fududeeyo) Shir ka sii wanaagsan kuwii hore;
2. Sidii aad Golahaaga Degaan uga caawin lahayd in uu koox ahaan u hawl-galo si wax-ku-ool ah, adiga oo rumaysan in qaar idin ka mid ahi aamminsana yihiin in aan qaabkan loo hawl-gelin;
3. Sidii aad gacan uga geysan lahayd maareynta dhibaatooyinka dadka iyo kooxahaba dhex mara;
4. Sidii aad dadka kale uga caawin lahayd sidii ay dhibaatooyinkooda u maareyn lahaayeen;

Madal-wadatashiga

Ma ku hagaagsan nahay malaha ah waqtiga aad ku bixiso hawlaha/shaqada qanacsan tahay waxyaabaha/natiijooyinka shirarka ka soo baxa? Ma kaa maqalnay in shirarkaas tegistoodu inta badan ay ahayd waqti-lumis? Haddiise ay haddaba sidaas tahay, ma laga yaabaa in ay sax tahay in adiga iyo saaxiibbadaa arrintan waqti-lumiska idiin ku muuqatay wax ka qabataan? In la yiraahdaa ka fudud in la qabto ama oraahdaa wax-qabadka ka fudud. “Sabab” ayaad is-weydiisaa? Waxaanu tuhunan nahay in ay dhowr sababood jiraan, ha yeeshee tan ugu weyni waxa lagaa yaabaa in ay tahay rabitaankayaga ah in aanu oggolaanno SHIRARKA WANAAGSANAYN ee WAQTI-LUMISKA AH – waayo inta badan sidaas ayay ahaayeen. Waxaa laga yabaa in aad tiraahdo “ waa mid ka mid ah qiimaha qof weydaarsado in uu noqdo xubin la soo doortay”. Ha yeeshee, hadana waxaa kuu suurto-gal in aad jebiso derbiga oo aad iska dul qaado ceeryamada iyo qiiq kugu meersan eekaa fageynaysa qoyskaada isla markaana ka ilaalinaysa qof kasta oo kaleba in ay xaaqijiyaan wixii ay filayeen in ay gaaraan.

Ka-hor inta aadan ka fikirin waxaad ka qaban karaysaa in aad ahaato “ madal wadatashi” bal aan hal iyo labo ku qaadano arrimaha halaynkara kulamada ama shirarka guud.

Xubinta Golaha
Deegaanka Markuu
Yahay Fududeeye

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

¹ Xumeeya ama kharriba. Badanaa ereygan sadhayn waxa lagu isticmaalaa markaa cudur ama xanuun faafo ee ee uu dad ama xoolo badan ku dhaco. Waa ereyga ugu dhow ee lagu tarjumi karo ereyga ingiriis ah ee “plague”

- Yoolalka iyo filashada Shirarka oo aan caddayn;
- Xil-qaad la'aan/iyada oo aanay cidina mas'uul ka ahayn;
- Ajende la'aan ama Ajendaha oo aad u dheer oo aanu qofna filanaynin la dhammeeyo;
- Doodda shirka oo qodob ilaa qodob kale ku meeraysata iyada oo aan wax xiritaan ah qodob na loo yeelin ama samaynba;
- Dadka oo mar keliya wada hadla;
- Mar walba waxaad fadhida meel aanad ka arkayn waxa socda;
- Qof keliya ayaa inta badan hadalka/doodad wada qaata;
- Waxaad dareentaa in la iska kaa wato – wax lagaa saxiixanaayo ama shaabbadaysanayo; waxaa laga yaabaa in ay saacad dhaafto waqtigii Shirka lagu ballamay oo weliba aanay Madasha iman kala-bar dadkii ka soo qayb-geli lahaa. “Ma jiraa qof arkay Guddoomiyihii Shirka”

□

Miyaanay qodobbadani caqli-gal ahayn? Waa hubaal, maxaase laga qaban karaa dhibaatooyinkan? Halkan waxaan ku soo jeedinaynaa talooyin xal u noqon kara sidii shirarka loo hagaajin lahaa. (Waxaanu kaga hadli doonnaa qormadan shirar aad tagtay oo ka baxsan ama dibedda ka ah Golaha Deegaanka. Maadaama ay fadhiyada rasmiga ah ee Golaha Deegaanka uu xeer qeexayo, xeerarkaasina ay dalalka adduunku ku kala geddisan yihiin, tababarayaashiinna ayaanu u deyn doonnaa si ay idiinka caawiyaan shirarkaas.)

Bilow in aad is-weydiiso su'aalahan qumman, ka-hor intaa aadan go'aansan in aad ka qayb-gasho shir lagugu marti-qaaday. Tusaale ahaan, bal waxaad is-weydiisaa:

- Maxaynu u shiraynaa? Maxaynu rajeynaynaa in aynu ku gaarno shirkan?
- Ajende rasmiyi ma jiri doonaa? Ajendaha nuqul ma ka heli karaa inta uusan shirku furmin?
- Yaa kale ee shirka lagu marti-qaaday?
- Maxaa la iga filayaa in aan shirka ku kordhiyo? Miyaa la iga rabaa in aan agab iyo qoraallo u soo qaato shirka?
- Waqti intee le'eg ayuu shirku soconayaa?
- Yaa ka mas'uul ah in uu shirka isugu yeero? Yaase guddoominaya?
- Ka-qayb-galkaygu ahmiyad intee le'eg ayuu shirka u leeyahay? Maxaase dhacaya haddii aan ka qayb-geli waayo? (Waxaa laga yaabaa inaad doonto in aad su'aashan ugu danbaysa is-weydiiso haddiiba ay kuugu muuqato in si qaldan loo tarjunto ama loo qaatoba.)

**Xubinta golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

6

Bal aynu si kooban u eegno qaar ka mid ah su'aalahan innaga oo si qoto dheer ugu dhaadhacayna. Marka aad tahay Sarkaal la soo doortay, waxaa muhiim ah in aad ogaato waxay shirkan kaa filayaan kuwa qabtay. Ma waxay kaa filayaan in aad hadal rasmiya ka jeedisoo? Ma waxay kaa rabaan go'aan aad ku dhawaaqdid? Haddii ay sidaa tahay, ma habboon tahay tani markaad wakiil ka tahay ama metelayso xubin keliya oo Golaha Deegaanka ka mid ah? Xubnno kale ma la marti-qaaday? Haddii aan la marti-qaadin, tani ma ku keeni kartaa dhibaato xidhiidhka idiin dhexeeya adiga iyo saaxiibbadaada kale ee aad Golaha ku wada jirtaan?

Ka dib marka aad hesho jawaabaha su'aalahan, waa in aad go'aan ka gaadhi kartaa in aad waqtigaaga iyo aqoontaadaba u huri karto ka-qayb-galka shirkaa. Haddii aad helli kari weydo jawaabo qumman, ha yeeshee weli aad

u malaynayso in uu shirku u qallmo in la tago, markaa waxaa laga yaabaa in aad doontid in aad ku dhiirri-geliso kuwa shirka qabanqaabinaya in ay waqti badan siiyaan diyaarintiisa. Waa in aad si sugan oo qeexan u tilmaantaa waxaad rabtid in la qabto. Iyada oo ay taasi ku xidhan tahay sida aad codsigaaga u dhiibato, ayuu haddana qofka aad la xidhiidhay jeclaysan doonaa talada wax-tarka leh ee aad u soo jeedisay.

Diyaar-garow, dejin iyo bilow

Waxaad gaartay go'aan ah in aad ka qayb-gashid shirka. Hadda waxaad u baahan tahay in aad diyaar-garowdo. Hadduu shirka yahay mid warar la isku dhaafsanayo/wadaagayo, diyaar ma u tahay inaad adna wax ku darsatid? Mise waxaad qorshaysatay/ku-talo-gashay in aad dhegaysatid oo keliya? Haddii ay sidaa tahay, waxaad qoran kartaa qodobbo ku saabsan waxaad shirka ka filanayso in ay ka soo baxaan. Haddii uu shirku yahay mid go'aan lagu gaarayo, diyaar ma u tahay in aad go'aan-qaadato ama aad ka mid noqotid koox go'aan qaadanaysa? Waa su'aal muhiim ah markaad metelayso Deegaan. Haddii ay Xubno Deegaan kale ay ka qayb-gelayaan shirka, waxaa laga yaabaa in aad doontid in aad la sii falanqeyso Ajendaha inta aan shirka la bilaabin ama aad la gorfayso Ajendahaa dad aad rumaysan tahay in ay ahmiyad u leeyihiin naatiijada shirkan.

Ugu yarnaan hal tallaabo ka sii horree ama ka-hor-deg qaban-qaabiyayaasha shirka si aad ugu digtoonaato hadii ay yeelan karaan “ Ajende qarsoon”. Tixgali caadooyinka, qawaaniinta ama shuruucda/xeerarka iyo dhaqamada la dhowro mararka shirarka la tegayo.(Tusaale ahaan, ha iman shirka adiga oo gashan surwaal jiinis ah iyo garan halka ay ka qeybgalayaasha kale u la bisanyihiin si rasmiya, sida suud iyo garabaati oo kale). Goor hore kaalay si aad u sii hagaajiso kuraasta hadii ay taasi wax ka tarayso baahiyaha iyo welwelka aad qabto. Ma wax doqonimo ah ayay kuula egtahay?. Waa laga yaabaa in ay u egtahay, ha yeeshee, haddana waayo aragnimadayadu waxay na faraysaa in qaabka kuraasta iyo miisaska loo dhigaa ay saamayn lixaad leh ku leedahay natiijada shirka. Tusaale ahaan, hadii lagu shirayo xallinta dhibaato xun oo dhex taala reero deris ah, waxaa muhiim noqon karra in kuraasta loo dhigo qaab ay dadku ugu kulmaan ama isugu arki karaan koox yar yar si ay ugu arrinsadaan siyaabaha ay dhiibatadaa u maarayn lahaayeen.. Hadduu shirku yahay mid adag oo la iskaga horimanayo, waxaa laga yabaa in aad doontid in aad fariisato meel aad si fiican uga weerari karesyo kuwa ka soo horjeeda. In kasta oo ay dhaqammadaasi dal ilaa dal kala duwanaa karaan, haddana meelo badan marka laga eego adiga dan kuuma aha in aad fariisato xagga danbe ee qol dheer oo cariiriya oo weliba tiirna kugu gudban yahay oo u dhow daaqad u furan sawaxanka iyo qaylada suuq gaadiidku aad u maro.

Xubinta Golaha
Deegaanku markuu
yahay fududeeye

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Madasha Shirka

Tegitaankaaga goor hore waxaa kale oo uu ku siiyaa fursad aad kula sii kulmi karto dad kale oo mudan oo iyaguna shirka kaa la soo qayb-galaya. Haddii ay muhiim tahay in aad ku sugnaato meel aad awood iyo kormeerba ku yeelan karto, fariiso meel aad ku kasban karaysid fursad saykoolajiyadeed oo faa'iido kuu leh. (Tani, waxas laga yaabaa in aanay dhibaato kugu noqon maadaama aad ku timid sharafta xafiis la soo doortay, ha yeeshee waxaa habboon in aadan u qaadan wax jid/daw ah oo aad mar kasta heli karto.) Ku dadaal in aad shirka uga qayb-gasho si buuxda oo aad tabartaada ugu roon ku deeqayso.

Innaga oo ilaa hadda u haysannay in aad tegeyso shir cid kale kugu marti-qaadday, haddana qodobbadan aynu soo qaadnay oo dhami waa qaar munaasib ku ah markaad adiga laftigaagu shirka mas'uul ka tahay ama aad waddo. Doorakaagu wixii uu doonaba ha noqdee, halkan waxaanu kuugu soo gudbinaynaa xilal dhowr ah oo faa'iido kuu leh oo aad ku shaqayn karto:

Tusmada Xileed

- ξ Xog ama aragti abuure: Waxaa tan ka mid ah bixinta warka ama fekradaha ka caawinaaya kuwa kale in ay helaan ama gaaraan ujeedooyinka shirka, iyo ka- raadinta wararka iyo fekradaha inta ka maagaysa ama aan ku dhiirranayn in ay wax ku darsadaan shirka intuu socdo;
- ξ Caddeeye: Imisa jeer ayaad tagtay shir oo aad ogaatay in aanay qodobbada qaarkood caddeyn oo aanu qofnaba doonayn in uu ka hadlo oo la caddeeyo. Su'aal caddayn ah marka oo la is-weydiiyo ayaa laga yaabaa in ay doodad halkeedii ku soo celin lahayd isla markaana ay qof walba waqtiga u reebi lahayd;
- ξ Faah-faahiye: Mararka qaarkood fekrad ama talo-bixin ayaa laga yaabaa in loo baahdo in la faah-faahiyo si ay cid waliba u fahamto. Caddeynta ama faah-faahintu waxay wax ka tartaa oo ay kaa caawisaa in aad wax ku dhisto/salayso ka-qayb-qaadashada xubnaha shirka yimid, waxaanay cabbir u tahay is-gaarsiinta madasha shirka dhexdeeda ka socota;
- ξ Soo-ururiye: Weligaa ma tagtay shir markii laga soo baxay ay dhacday in aanu qofnaba xusuusan wixii lagaga hadlay? Tani waxay sida caadada ah dhacdaa marka aanu qofnaba waqti iyo dadaal midnaba u hurin soo ururinta wixii la yiri. Haddii ay jiraan sabuurad ama qaab wax loo daabaco ka faa'idayso. Soo- ururintaadu way ka wax-tar badanaan kartaa marka inta la qoro loogu diro qof walba halkiisa si uu arko/akhristo wixii laga hadlay;
- ξ Ku-heshiin: Had iyo goor shirarku in badan ayay sii socdaan ka dib marka iyada oo meel wax la isla dhigay, waayo cidina ma ay hubin ama xaqiijin in ay xubnuhu diyaar u yihiin in ay go'aan-qaataan. Su'aal yar oo keliya sida "Miyaynu diyaar u nahay in aynu go'aan-qaadanno?" ayaaba shirka hore u marin karta. Ha ka maagin in aad xubnaha ka dalbato in ay go'aan ku heshiidaan, marka ay kuu muuqato go'aan-qaadashadaa heshiiska ku iman kartaa;

**Xubinta
Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka la
soo doorto**

Dhammaan xilalkaa aynu dib u eegnay, waa waxay xeel-dheerayaasha hababka kooxeed u yaqaanaan Tasmada Xileed. Waxaa loogu talo-galay in ay kooxaha ka caawiyaan sidii ay ula tacaali lahaayeen hawlaha markaa taagan, sidii go'aan loogaari lahaa, sidii loo bixin lahaa wararka ama fikradaha u baahan falanqaynta, sidii loo xallin lahaa dhibaato taalla, iyo sidii loo maareyn lahaa xiisad jirta. Dhammaan shaqooyinka ku saabsan hawlahaasi waxay xiriir la leeyihiin arrimaha ay ka midka yihiin “Maxaynu halkan u joognaa/maxaynu u baahan nahay in aynu qabanno” iyo waxyaabaha la midka ah.

Kaabidda xileed

Waxaa kale oo jira shaqooyin ka caawiya kooxaha iney abuuraan xiriir sii wanaagsanaada oo dhexmaraya xubnaha, iyo sidii ay xiriirkaasi u sii haynlaahaayeen in muddo ah. Kooxuhu waxay u dhawdahay iney guul ka keeni waayaan arrimaha u dhexeeya ashkaasta kooxuhu waxay u janjeeraan inay hanan kari waayaan inay wax ka qabtaan arrimaha u dhaxeeya qofqofka. Kooxihii soo wada shaqeeyey in muddo ah waxa ay yihiin ama ay noqdaan sidii baabuur yar oo duug ah. Haddii aanad hagaajin joogto ah ku wadin, waa hubaal baabuurkaasi waa uu sii burburayaa. Sidaa oo kale kooxda wada shaqeysaa waxaa khuseeyaa waa arrimaha oranaya “war sidee beynu u wada-shaqeynaa?”

Gaar-haye (Hadal-qaybiye): Immisa jeer ayaad joogtay shir ay qof amaba laba hadalka ka bixi waayeen iyada oo ay kuwii shirka wax qiimo leh ku kordhin lahaa ay aamusan yihiin? Marka ay tan oo kale dhacdo, waxa muhiim ah in la helo qof iska dhiga sidii Gaar-haye si loo helo dad badan oo iyaguna doodda ka qayb-qaata.

f **Dhiirri-geliye:** Mararka qaarkood gaar ahaan sida shirarka ka dhacda degaammada deriska ah, sabao jira awgood ayay dadka qaar uga maagaan in ay fikradahooda ku darsadaan doodaha, waxa muhiim ah markaasi in la dhiirri-geliyo si codkooda loo maqlo. Mararka qaarkood dhiirri-gelintani waxay u fududahay sidii codka la maqlay iyo qofkiisa la isugu soo sooci lahaa isla markaana dadkaasi loogu xaqiijin lahaa in ay codkoodii aqbaleen xubnihii shirayay.

f **Dhex-dhexaadiye:** Shirarka guud waxa mararka qaarkood ku dhici kara burbur ah dhinaca wada xidhiidhka. Waxay bilaabaan xubnuhu in ay murmaan ama ay kala baxaan iyada oo uu mid waliba ku ekaanayo xaaladdiisa u gaarka ah halkii uu ka caawin lahaa kooxda in la qabto wixii la isugu yimi in la dhammeystiro. Iyada oo uu ismaandhaaf amaba kala fikradi ay u fiicnaan karto shirarka, ayaa haddana loo baahanyahay in diiradda la saaro hawsha ee aan la saarin ashkhaasta (iyo wixii ay sameynayaan).

f **Nadiifiye:** Weli ma tagtay shir ay hadheeyeen buuq iyo cadho, amaba si cad ma laysaga kaa hortaagay wixii aad qaban lahayd dabeetana xalkii keliya ahaa ee dhibaatan ma u aragtay inay tahay “guri xaaris – waxa aynu aragney xubin gole oo gaaray heerkan wax soo saar la'aanta ah oo ka soo horjeeda wax soo saarka – Halkii laga sugi lahaa dadka wax doortaa iney “guriga xaaqdaan” wakhtiga doorashada – waxay noqotay iney xubnihii soo gallay meeshan

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

ay intay xaaqinka qaataan ay iyagu gurigooda xaaraan. Tani wax ay dhacaysa marka aad dooneyso inaad dhiirranaato, marka aad dooneyso inaad inta aad tallaabada hore qaado aad tiraahdo war u kaadiya/war bal eega waxa halkan ka dhacaya” waxa aad eegaysaan waxaydin ka gaaraysaan go’aammadii aydin qashinka meeshaa uga saari lahaydeen. Waxa aad qireysaan marka ineydaan si fiican u soo wada shaqeynin, aydina markaasi u baahan tihii inaad sameysataan hab miqyaasa oo cusub oo uu waxqabadkoodu ka duulayo.

In aad abbaar yeelato

Markii si ficil ah loogu tijaabiyey goobta shaqada asalka qoraallada buugtan taxanaha ah, xubnaha Golaha deegaanku waxa ay soo jeediyeen in aan ku kabno fikrado kale oo wax ku ool ah oo ka hadlaaya qaab dhismeedka guddiyada golaha deegaanka dhexdooda, iyo qaar iyaguna ku saabsan kulamada lala yeelanayo kooxa bulshada, iyaguna qaar ka hadlaya isku xidhka shaqo ee ururada bulshada. Kulamada guddiyada golaha deegaana waxa laga yaabaa in ay xukumaan sharciyada iyo awaamiirka kale ee waafaqsan xilka ay u hayaan ummadda soo doortay ee hawsha ay hayaan u igmatay. Arrinta muhiimadda kowaad leh ee loo haaban yahay in aad fahnto waxa ay tahay marka ay joogto xaga Guddi ahaan shaqaddaada, in aad isweydiiso, maxaa la iiga baahan yahay? Maxaase aan khusayn? Tusaale: ma loo baahan yahay in ay guddiyadda goluhu yeeshaan kulamo loo qabanaya xilliyo ay wakhtiyo u kala dhexeeyaan? Haddii aanay sidaasi kula ahayn, oo aad rumaysan tahay ama qabto fikradda ah, in la qabto shirar badan waxa marka ku horyaala in aad isweydiiso in aad u baahan tahay in aad la timaado awooda qorshe oo ku dhac geesinimo leh, ee shirarka isdaba jooga ah lagu yeelan karo. Dhanka kale, ma yihiin shirarkaasi, kuwo u midho-dhala, sida aad jeclayd in ay noqdaan?

Haddii ay taasi dhici weydo diyaar ma u tahay in aad guddoomiyaha kala shaqayso in qaab ahaan la kordhiyo horumar laga gaaro shirarka noocaas ah. Su’aal kale oo qumman/habboon in la isweydiyaa waxa ay tahay ma yihiin shirarkaasi kuwo ku socda hannaanka dimoqraadiyadda? Xubin kasta oo ka mid ah guddiyada golaha ma la siiyaa fursad uu fikirkiisa/fikirkeeda ku cabirro, mise hoggaanka shir guddoonka ama qaar kale oo rasmi ahayn ayaa aan xaqsoor ahayn ay wax u qoondaysa? Guddiyadda goluhu ma ka yihiin saraakiil Dowladda hoose oo qumman/habboon, sidaas darteed waxa uu guddigaagu heleyaa war iyo falaanqeyn marka la isaga baahdo? Waxaa jiri kara su’aalo kale oo badan, oo aan ka soo jeedin karo arrimahaasi, balse waxa aad moodaa, in la joogo wakhtigii aad ku muujin lahayd,

waayo-aragnimadaada qorsheynta qaabka dhismo ee guddiyadda.

Milicsi

Ka xubin ahaan golaha deegaanka, sidee ayaa aad u aragtaa qaab dhismeedka guddiyadda golaha ee loo qorsheeyey go’aan ka gaadhida hawlaha golahaas? Miyaa aad u bogtay, sida loo habeeyey? Bal ka warran sida ay ku la yihiin wax qabadka meemarka ah ee hawlaha guddiyadaasi ka soo baxay? Ka sheeke, kaalintaada aad ka qaadata, marka ay shirarka guddiyadaasi jiraan?

Haddaba, haddii ay jawaabta su’aalahaas; qaar tabban yihiin bal waxooga wakhti ah oo yar sii arrinta, si aad u muujiso waxa aad ku saluugtay, kana fikir sida kuwo

**Xubinta golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
Hoggaanka
la soo doorto**

waxtar leh oo ku raalli-geliya aad heerkooda u gaarsiin lahayd shirarkaasi guddiyadda golaha deegaanka.

Shaqada ka dhexaysa ururrada bulshada iyo isku-xirnaanta dhafan ee shaqo ee ururrada bulsho, waxa ay ku xirnaan karaan, si laxaad leh, dhaqan deegaanka ee u yeedhinaya kulamadan iyo kuwii ka horreeyey ee ay sameeyeen xildhibaanadii hore. Markaynu intaa nidhaahno waxayno rabnaa inaynu si dhakhso ah u tusno in aanad u baahnayn ee kuwii hore ku soo xidhaan. Loo ma baahna inaad ku tashato wixii aasaasi ah ee horta jiray, waxa fikrad qumman ah, in aad karaamayso waxqabadka bulshadda ku dooratay, taasoo looga tibaax qaadanayo waayo-aragnimadda xilliyaddii hore. Intaa marka aad ogaato, ayaa ay kuu sahlan tahay in aad wax ka beddel ku riddo ama aad horumarin ka gaadho hawlaha kooxaha wada shaqaynta isku leh ama shaqo wadaaga yihiin xildhibaanadda la soo doortay ee golaha deegaanka.

Waa shirkaagii

Ka hogaamiye la soo doortay ahaan waxaan ka soo qaadaynaa in aad tahay, shir guddoomiye kulana kala duwan, ha noqdeen kuwa hawlaha golaha deegaanka, guddiyada kale duwan si uu u guddoomiyo shirweynyaal bulsho.

Inta badan qodobadaas aynu xusnay waxay tilmaamayaan in ay gacan kugu siinayaan, sida aad ku fulin karto xilka aad adigu horyaalka ka tahay. Inta badan hawsha iyo faro ku haynta socodsiinta shaqo waxa si fudud loo dabaqi karaa marka aad tahay masuulka ee aad leedahay hal kaalin. Kol hadii aad tahay shir guddoomiye, waxa ku horyaala xil adag oo feker joogta ah u baahan.

Inta badan howlaha shaqo ama dayactir way fududatahay in la fuliyo marka aad shirka guddoominaysid si taxadar leh. Marka aad guddoominaysid kulan, way adagtahay in aad ka fekerto howlaha dayactirka sababtoo ah waxaad aad u dananysaa shaqada.

Su'aalaha aynu soo jeedinay bilowga dooddan, ayaa la xariira, dib-u-eegida arrimaha aan kor ku xusnay balse aan hadda firinno habka uu machadka arrimaha dhaqanka ee marka magaciisa la soo gaabiyo loo yaqaan (ICA), uu ugu talagalay, sida meel mar looga dhigo shirarka golaha deegaanka.

**Xubinta
Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka la
soo doorto**

Machadka arrimaha dhaqanka ee (ICA), waxa uu ka hawlgalay dalal badan oo dhaqamo kala duwan leh, waxaana ka faa'iidsan karnaa waayo-aragnimadii uu helay ama ka kasbaday dalalkaasi.

Qaabaynta Shirka

Machadka ICA wuxuu jecelyahya in la isticmaalo Ereyada la soo gaabiyay si loo xoojiyo fekeradaha si dadka loogu fududeeyo si ay u xasuustaan. Ereyada la soo gaabiyay ee afka Ingiriisiga ku noqonaya STEPS oo aanu halkan hoose idiin ku tarjumi doonno, ayaa dadka u fududeeya qabashada shirarka. STEPS, waxay u taagan tahay ama laga soo dheegay ereyada Ingiriisiga ah ee:

- ξ Space: Goobta,
- ξ Time: Waqtiga shirka,
- ξ Eventfulness: Dhacdooyin cokan,
- ξ Product: Natijjo,
- ξ Style: Hannaanka,

Bal aan si qoto dheer marba qodob u qaadanno:

Goobta: Goobta lagu qabanayo shirka waa muhiim. Ma ku habboon tahay dadka aad rabto in ay ka soo qeyb galaan? Ku filan tahay balac ahaan?.

Waxaa habboon in uu qolka shirku noqdo mid balaaran si ay dadku u xiiseeyaan waxa shirka lagaga hadlaayo, waxaa habboon in aad is weydiiso ma tahay meel raaligelin karta dadka shirka imaanaya? Waxaa loo baahan yahay in aad ka fiiriso dhinacyo badan, sida wax dhaqan ahaan ama diin ahaan ka qayb-galaayaashu ay xasaasi ka noqon karaan.

Goobtu, ma leedahay agabyada shirka loogu tala galay? Haddii aad doonayso in ay ka qaybgalayaashu qabtaan shaqo dhibaato xalin ah, waxaad u baahan kartaa miisas, sabuurad, iwm. Waxa jira arrimo kale oo mudan in laga feker, marka laga eego waxyaabaha muhiimka ah, ama la taaban karo. Cid kale ha u xilsaarin arrimahaasi, haddii aanad mid mid si ballaaran isugu raacaynayn.

Waqtiga - Qorshaynta wakhtiga la qabanayo shirka, muddada uu qaadanaayo, sida ay dhacdooyinku u kala horeeyaan ama isugu xig xigayaan iyo ku shaqaynta jadwalka shirku, waa arrimo muhiin ah:

Badanaa, waddamada islaamka ah qorshaha laguma daro, in shirka la qabto xilliyadda danbe ee maalmaha Jimcaha. Dhinaca kale saacadda ugu horeysa ee labada saacadood ee shirka, qoddobka ugu horeeya ee ajandaha shirk laguma meeleyo, haddii qodobada badan lagaga hadlaayo shirka, haddii ayna arrintaasi muhiimad ka weyn qodobada kale lahayn, wakhti badan aanay qaadanaaynin.

Marka ay sidaasi ku qabsato, waxaa laga yaaba in aad u baahato jadwal ah in aad qabato labo shir. Marka laga shirayo arrimaha noocan oo kale ah, waxaa loo

**Xubinta
Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka la
soo doorto**

baahan yahay in aad xoogga qurxiso si uu mid muuqaal iyo maqaan gaara leh u noqdo.

Dhacdooyinka dhamaystiran (cukan): Machadka Caalamiga ah ee qaabilsan arrimaha dhaqanka ee magaciisa loo soo gaabiyo ICA, waxa uu culays saaraa qeybaha ka duwan sida aan u samayno laakiin wali u baahan in tix galin la siiyo.

Bal aan guda galno arrinta, shiraka qaarkood ma aha kuwo sidii la rabay loo qabto isla markaana maskaxdeena ku reebaaya xasuus. Dhinaca kale, waxaa jira dhacdooyin kulamada lagu gorfeeyo oo dadka qaar micno u leh sida furitaanka xarun cusub ee dariseyn, amaba dadaal lagu kobcinayo qorsha fog ee dajinta danaha bulshada. Xaaladahaasi, marka arrintu taagantahay waxaa muhiim ah sidii aad uga fekari lahayd in aad olole wacyigalin ah shirkaasi ugu durbaan tunto si aad uga dhigto in uu qiimo ahaan taasi mudan yahay.

Natiijo: Waa maxay go'aammada aad filayso in ay shirka ka soo baxaan? Haddii aanad ogayn hadafyo gaar ah oo cad oo shirka lagu qaadaa dhigo waxaa kugu adkaan doontaa in aad ka gaarto heer ay go'aano waxtar lehi ka soo baxaan. Haddii la raaco mahmaah hore loo yiri oo ah mid meesha qabata, taasoo sheegaysa "nin aan tubta safarkiisa ka war heynin, waa nin had ba tuur iyo tog fuulaya". Ka mir-dhalinta shirka, waxaa ay ku xiran tahay, waxa aad damacsan tahay in lagu gaaro shirka iyo sababta aad ugu baaqday in marka hore ba loo qabto shirka.

Shirarka ugu saamaynta badan leh, waa kuwa ay ka soo baxaan, waxyaabo la taaban karo, ama go'aano muhiim ah. Waxa kale oo muhiim ah, shirka dhibaato taagan lagu xalliyo ama ay ka soo baxaan war cad oo qoran oo soo koobaaya, waxyaabaha tannaasulaadka ah ee ka soo baxay shirka.

Hannaanka: Weli ma dhacday in aad ka soo baxdo shir oo aad qofka kugu xigay, ku tiri "waa aan hubaa, shirkani, wuxu ahaa mid xun!" Inta badan faallooyinka duulduulka ah, ayaa lagu tuur-tuuraa habka shirka, ama natiijadda lagu gaaro ha noqotee. Waxaa laga yaabaa in aan shirka si fiican la isugu soo dubba-ridin. Laga yaabaa, in la yasay sharafta qaar ka tirsan ka-soo-qayb-galayaasha shirka. Waxa kale oo laga yaabaa in uu shirku ku dhammaaday waqhti ka badan intii loogu talloalay.

Machadka ICA waxa uu kuu hayaa faallooyin xiiso leh oo xaga habka shirar la xiriirta, kuwaasi oo haga shirarka laguna daabacay qoraaladooda, kaga mira dhalinta ka wada qeyb galka.

**Xubinta Golaha
deegaanku**

**markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Fududayntu waa laba aflay, mar waa cilmi saynis, marna waa aqoon-faneed – taasoo ku lug leh mihnad si habboon loogu tababaray oo leh dareen dadka qaata. Hagayaasha, fududeeya shaqadda, waxa ay sahlaan tababar laga salgaaray in ay yeeshaan xeeladaha iyo habka loo fuliyo nooca xirfadooda.

Waxyaabaha habka shirarka loo qorsheeyo, waxa lixdoon:

- a) saadaal fiican oo xaqiiqo ku dhisan.
- b) In aad sii guda gasho masuuliyadda shaqadda ku soconayso, hannaanka iyo waayaabaha ka soo bixi doona shirka.

- c) Aqoonsiga, iyo sharfida kooxaha hal abuurka leh iyo qof qofka ka tirsan kooxaha shirka.
- d) In aad noqoto qof dabasan, jawaabina og adoo kooxda ku hagaya wadada toosan
- e) In la dhiirigeliyo ka wada qaybgalka
- f) In laga fogaado naqdida, carada, iyo niyad jabinta si ay ugu suurto gasho ka qaybgalayaasha shirka in ay horumar ka gaaraan shirarka.

Wax badan ayaa laga sheegi karaa arrimaha ku xiri kara marka aad adigu shirguddoomiye tahay ama aad ka qaybgalayso shir uu qof kale guddoominayo.

Waxaan qabnaa shakiga ah ra'yiga in shirarku waa wayn ka soo qeyb galaan dad badan .Caksi ahaan, waxa shirar lagu soo qaado wax ina khuseeya, ama dad kale saameeya. Waxyaabihii uun bay wax ka tilmaamayeen. Si kasta ha u qorshe xumaatee, waxa hubaal ah, in shirarka loo hurayo wakhti iyo tamar aadami, laga yaaba inaan la raacin tubtay mudnaayeen dantoodu.

Marka aad shirar badan qabatinto, waxa aad filaysaa in aad maanka ku hayn doonto, “ninka aan wax ba dhiibini, waa kaa naftiisa bixin waaya”

Ciyaaryahan kooxeed

Dad qaar ayaa ku murma in golaha deegaan la soo doortay aysan isku malaynin sida koox ciyaartoy ah, sababta oo ah matalaadooda iyo masuulitadooda. Waa aragti sharci ah oo in qof maskaxda uu ku hayo sida anaga oo tixgelineynoin arrinkan yahay howl fududeyn.

Buug dhawaan soo baxay oo soo koobay cilmi baaris lagu sameeyey arrinta koox u wada shaqayn, hawl wadaag (koox koox u shaqayn) oo ay ka qaybgaleen 75 dal oo kala duwan, ayaa arrimaha koox wada shaqaysa inoo qeexaya; oo aan ka helaynaa in noogu filan tusaale:

- ξ Kooxdu waxa ay ka koobnaan karta labo qof ama dad ka badan,
- ξ Waxa ay leeyihiin hawlo gaar ah oo ay qabtaan, ama hadaf la yaqaan oo ay doonayaan in ay gaaraan.
- ξ Habsami isugu duba-ridka hawlaha dhexdooda, koox ahaan waxa ay u baahan tahay sida loo helo in la gaaro hadafka iyo ujeedooyinka shirka.

Qorayaasha cilmi baarista wada-shaqaynta kooxda oo la kala yiraahdo Mr. Carl Larson iyo Frank la Fasto, waxa ay tilmaameen qoddobada keeni kara wada-shaqan-tayo leh oo dhexmarta koox isku hawl ah.

1. Waa in uu jiraa hadaf cad oo la tiigsanayo
2. Qaab-dhismo u diyaarsan sida natiijooyin loo soo saarayo
3. In ay ku jiraan, ama ka kooban yihiin xubo firfircoon
4. In ay leedahay hawl gal uga qoran si midaysan na loo qabanayo. Ama hawl gal loo dhan yahay
5. In ay leeyihiin jawi wax wadaqabasho
6. Qiimeyntoodu in ay gasho heerka fiicnaanta ama tayaynta.
7. In ay tixgelin iyo taageero ka haystaan dibadda iyo ummadda.

**Xubinta
Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka la
soo doorto**

8. Hoggaamin mabda' leh.

Hadaba si qoto dheer ah aan u eegno sifooyinkaas anaga oo ka fiirinayno doorka xubin golle deegaan ee la soo doortay.

Hadaf cad oo oo ku-hirasho leh: kani waa waxa dadka qaar ay u yeeraan dareen hawl-gal ah, muqaal xaalad la sugyay oo keena waxqabad.. Waxa aan faaaqidnay arrimaha ku saabsan sida hadafka iyo ujeedooyinka loo samaysto marka la eego kaalintaada qof siyaasad dajiye. Arrinta muhiimadeeda su'aal ka ma taagna.

Arrimahaasi waa muhiim, **haddane**, la ma maleyn karo “kooxda” wada-shaqaysa ee Golaha deegaanka haddii aanay jirin maamul xooggan oo deegaanka ka masuul ah, oo hawlgalkoodu aanu raaligelin bulshadda, sidoo kale waxa ay noqon arrin adag sababtoo ah xubin gole deegaan kasta waxa uu la imman karaa fikrad gaar ah oo uu la dhex yimaado golaha, iyo si goonni oo uu arko xalka mushkiladdaha horyaal golaha deegaanka. Mida kale, haddii aanu jirin yool la hiigsanaayo oo dareen cad leh, suurto gal ma aha in la dhiso koox guddi ah ee golaha oo tayo leh, si bartilmaameed loogu helo habsami uga faa'iidaydiga. Khayreedka dalka, oo samayn horumarineed ku yeeshay mustaqbalka ummadda.

Dhismo miro-dhalin leh: Golaha Deegaanku ma u habaysan yahay qaab dhaxal gal ah, oo lagu kasbado in natiijooyin wax-ku-ool ahi ka soo baxaan hawlahooda? Arrinkaasi, waxa laga eegaya labo dhinac, **tan** hore **sidey** meelmar u yihiin waxqabadka goluhu? Dhinaca kale, sidee ayaa ay tahay tayadda qaab dhismeedka guddiyadda golaha deegaanku, haddii ay arrintaasi tahay habka socodsiinta hawlaha iyo ka go'aan **gaarida** ku meelgaarka ee danaha bulshadda loogu adeegayo?

Guddiyadda kala duwan ee Golaha Degaanka, ma ka dhexaysa wada-shaqayn joogta ah si ay xogogaal isugu noqdaan? Ma jira xeer cayima amaradda abuurta tayo xumadda shaqadda iyo wax qabadka golaha? Haddii ay sidaasi jirto isbahaysi la yeelo golgayaaha kale oo wax ka bedel xaaladdaasi?

Arrimaha keena qalqalooqa, waa hababka haraadiga ah ee laga dhaxlay maamulkii gumaysiga iyo diktaatoriyadda ku dhisanaa ee aan la dooran. Waxa jira fikradu diidan amarka iyo kala dambeynta sharciga maamul oo aan meel ka soo gelin u saldhiga hannaanka maamulka bulshadda casrigan. Qaab dhismeedka aanu carqabad ku noqon hawsha, taasoo ah xaalad ku dhacda xukuumadda ama maamuladda.

Xubnaha firfircoon: Arrintaasi qofku xubin ahaan ku ma filna mana xakameeyo hase yeeshe, firfircoonidu waa furaha lagu dhisi karo koox guddi guddiga oo waxtar leh. Qodobka ugu mudan ee wax lagu toosin karaa waa kartida iyo firfircoonida xubnaha oo la kobciyo iyadoo tababarku uu yahay tab ka mid arrimahaasi. Istaraatiijiyadda kale waxa ay tahay in qof kasta loo jiheeyo meesha uu kartidiisa ku soo bandhigi lahaa, kaqaybgalka xallinta dhibaatooyinka uu goluhu fulinayo. Qof baa markaasi khabiir ku soo bixi kara arrimaha dhinaca daryeelka adeega & caafimaadka, iyadoo uu xubinta gole uu waayo-arag ku noqon karo shaqooyinka hawlaha guud ee adeega bulshadda.

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

U qoondaynta xubin kasta ee xubin gole deegaan ah shaqo gaar ah waxa ay abuuri kartaa is aaminaad heer sare ah oo golaha dhexdiisa ka hirgasha. Kartida qofka xubinta gole ah, waxaa laga qiyaas qaataa cod u bixinta cidda la xulanayo, marka uu jiro hab dimoqraadi ku meelmara. Waxaa muhiim ah in aad fikrad wadaag la yeelato xubnaha kale, taasoo la xiriirta aqoonta gaarka ah ee aad hawl u leedahay, iyo in aad ku taageerto tababarka dhammaan xubnaha golaha.

Ballanqaad Midaysan: Waxaa carqabad ku noqon kara waxqabad fiican oo uu yeesho goluhu, iyadoo ay aaminsan yihiin aragtiyo kala duwan. In la helo hawl gal gole oo ballanqaad midaysan leh, waxaa gaabis ka dhigi kara dad ka socda

xisbiyo kala gedisan, oo aragtidooda siyaasadeed kala duwan tahay, iyagoo gole kaliya ka wada hawlgala. Hase yeeshee, kala aragti duwanaanta, mar baa ay xoojin kartaa shaqada golaha. Waa la kala fikrado duwanaan karaa xaga siyaasada, waana loo wada shaqayn karaa xoojinta horumarka danaha bulshadda.

Arrinta ugu weyn ee keeni karta fududaynta wada shaqayn midaysan oo goluhu yeeshu waa in la ismaqla si xaqiiqadda ku dhisan, iyadoo wax kasta si quman looga baraan dagayo.

Jawi Iskaashi: Ururka magaalooyinka ee dalka Maraykanka saadaal ay dhawr sanno ka hor sameeyeen waxaa lagu caddeeyey in dhibaataada laad ee golaha deegaanka ay tahay isfahamka xubnaha uu ka kooban yahay goluhu.

Arrinta kaliya ee ugu muhiimsan ee xoojinta wada shaqaynta waxa saldhig u ah is aaminaada. Si is aaminaad loo helo guddiyadu ay yeeshen, waxa muhiim ah in la helo caddaalad ku dhaqan, isku fur-furnaan, xog kala qaadasho, iyo is ixtiraam dhexdeooda ka dhalata.

Heerka ugu wanaagsan: Waxaa dadnimada qiimogal ka dhiga sida loo arko wada shaqaynta

guddiyada golaha go'aan qaadashadda iyo sida ay uga soo dhalaalan xilka loo dhibay. Waxa kale oo muhiim u ah wada shaqayn fiican oo ay la yeeshaan qaybaha bulshadda iyo ururada waddaniga saraakiisha ka socda ee aan ahayn kuwa ay isku hay'adda yihiin. Waxaa laga yaabaa, haddii aad tahay hawl-fududeeye

in ay kuu muuqdaan qoddobo isqiimayneed oo uu waxqabadkiisa ku jaangooyo, inuu goluhu u baahan karo inuu yeesho ama heer-qiyaas u samaysto.

Heer is-qiimayneed: Golaha Deegaanku, wuxuu yahay madaxa hawlaha hay'adaha kale ee guud ama gaarka ah.

Aqoonsi iyo taageero dibadeed:

Aqoonsiga ugu sarreeya ee heer-beegga arrinta lagu saleeya waxaa kow ka ah inuu goluhu kasbado wax qabad fursad u siiya in dib loo soo doorto; Iyadoo taageerada u hayso laga eegayo waa in dib isu qiimeyn goluhu kulan kasta ku sameeyo xaga sumcada bulshadda.

Si kastaba ha ahaatee, wada hadal jooqta ah oo bulshadda lala yeeshaa ma aha sida kaliya ama kaliya ee lagu xaqiijin karo in xiriir xoogan iyo taageero aqoonsi ay u bulshaddu si jooqto ah ugu hayso golaha.

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka**

la soo doorto

16

Hoggaamin mabda' ku dhisan: Kooxuhu waxay u baahan yihiin Hoggaan. Arrintani waxay u muuqataa hadal aan taxnayn? Miyaanay sidaas ahayn? Hase yeeshee, waxaan ogaaday in hoggaan ku filan hawlaha, aanu ahayn Duqa oo kaligiis ah ama guddoomiye guddi, in kastoo ay jagooyinkaasi muhimadooda

leeyihiin. Xiriir ka shaqo waa kuwo isku wada xiran, madaxduna waxa ay u baahan yihiin taageeradda bulshadda. Haddii ay bulshaddu kaa aamin baxdo, waa ay adag tahay sida aad ugu noqonayso hogaamiye. Marka ay timaado xaga wada shaqaynta guddiyadda golaha, waxa muhiim ah inuu qof kasta noqdo hogaamiye.

Tani ma aha waxa deegaan doorashayda rabo

Weli ma ku soo martay in aad u babac-dhigto xaaladdan oo kale? Goluhu isagoo si fiican isugu duuban, waxa soo baxay barnaamij u qorshaysan sida ugu wacan ee danta bulshada ku jirto, hase yeeshee dadka adiga ku soo doortay ee **magaaladaada arrinta sidaas u ma arkaan. Waxa ay u arkaan in aad codkaaga siin** doonto ku ansixinta codkaa tirada badan ee taabacsan arrintaasi, iyagoo oo aan taasi ku faraxsanayn. Maxaad yeeli layd?

Ugu horayn, waxaad difaaci lahayd go'aankaaga haddii uu ku salaysan yahay xog wanaagsan iyo gorfayn dhinacyo kala duwan leh oo ay ka mid yihiin sababta aad ugu garatay in sidaasi ku habboontahay in la yeelo.

Tan labaad, waxaad u baahan kartaa wakiilo matala dadka ku soo doorto si aad ugala doodo hindi sahan iyo sababta uu u yahay mid dani ugu jirto bulshada ballaaran iyo sida ay iyaga laftooda waxtar ugu leedahay baahiyahooda.

Ma jiraan go'aano daraasad oo lagu dhammayn karo xiisadaha noocan oo kale ah. Go'aankaagu waxa uu xoog yeelan karaa haddii adigu (a) si furan aad uga hadasho sababta aad go'aan u qaadatay, (b) in aad sidaasi u yeeshay adigo aaminsan in tani tahay ta ugu wanaagsan ee danta Dawladda Hoose (taasi ma jabinayso go'aanada ay raacsan yihiin dadka ku doortay laftoodu), iyo (c) in aad diyaar u tahay in aad raacsantahay ku shaqaynta in la dhaqan geliyo go'aammada ugu dambeeya ee Golaha Degaanka, xataa haddii aanay taasi waafaqsanayn habka aad codka u bixisay.

Jawaabtu ma koox samayn baa?

Mararka qarkood waxaa dhacda in uu goluhu ku mashquulo dhismo guddiyo muddo qaadato, sida saddex maalmood. Waxa uu goluhu kaga gudbi karaa marka goluhu ka baxo wax kale oo u dib ugu noqdo jaangoynta laba arrimood oo waaweyn: (a) sideebaa innaga oo wada jirna aan ugu shaqayn karnaa koox ahaan? (b) waa maxay arrimaha ugu waaweyn iyo fursadaha aan inagu ugu baahannahay in aan ku koobnaano kaalinta hoggaamineed ee danaha bulshada? Marka golaha ay ku qaadato wakhti lagu fuliyo guddi dhis wax ay sida badan la shaqeeyaan fududeeye dibada laga keenay, sida qof ka socda hay'ad tababar bixisa ama mid qaabilsan arrimaha maareynta la talinta taasoo xirfad u leh in wax qabad ku soo dhex galo arrintan oo kale. (kooxo dhisku waxa kale ee uu ku lug yeelan karaa tababar xirfadeed, adeegsiga agabka buugani uu sido)

Qaab kale oo la **xariira koox dhiska**, waxay tahay in la **gaarsiiyo** doodaha

hoggaanka noocyadan ah ee dhex mara xubnaha golaha deegaanka iyo shaqaalaha muhiimk ah maamulka. Is dhexgalka golaha iyo shaqaalaha gaar ahaan waxay faa'iido leeyihiin marka ay jiraan **dhibaato** ka dhex samaysmay golaha iyo shaqaalaha oo la doonayo in la taabto halka dhibku yaallo si ayaguna u xalliyaan shaqo maalmeedkooda ugu fudud. Waxaa kale oo ay doodaha is dhexgalka ay faa'iido leeyihiin marka goluhu ku dhex jiro hawlaha qorshe fog iyo wax

Xubinta Golaha
deegaanku
Markuu yahay
Fududeeye
Tababarka la soo
Doortay

qabadka shaqaalaha xirfad leh ah oo ay muhiim u tahay sidii xaaladda loogu addeegsan lahaa.

Kooxo dhisku waa istaraatiijiyad gacan ku siisa shaqadaha golahaaga ilaa kartida ugu sarraysa iyo wax ku oolnimada – fursad lagu qabto hawl socodsiin yar oo tijaabo baaritaan u ah shaqada golaha iyo in ay taasi laftaada kuu noqoto mid xilli “aad la soo baxdo”. Waxaa kale oo ay u tahay istaraatiijiyad bilowga geedi socodka miisaaniyad samayn sannadle ah aad u baahato in aad ugu koobnaato arrimaha ugu mudan baahida bulshada ee mustaqbalka la xiriira iyo sidii ay Dawladda Hoose ay waxtar ugu kordhin lahayd in arrimahaasi mustaqbalka gacan ku hayn fiican loo yeesho.

In aad xubin ka noqoto koox wax ku ool ah waxay u baahan tahay xirfad mug ballaaran leh iyo dabeecad. Waxa kale ee ay u baahan tahay karti lagaga shaqeeyo xiriirada isku qasan dhexdooda iyo wixii ka soo hara. Dhinaca kalena waxay tahay mid aan suurto gal ahayn in gole maamul adiga iyo saaxiibadaaba hadaydaan lahayn wada shaqayn koox ahaaneed aanu markaasi goluhu waxqabad waxtar leh yeelanayn. Dhinaca kalena kaligaa ma noqon karti wax ku ool ka wakiil la soo doortay ahaan, haddii aanad diyaar u ahayn oo aanad awoodin in aad is taagto kaligaa.

Milicsi

Waxa aan soo bandhignay fekero aanad hore ula socon oo ku saabsan kaalin laga yaabo in aad hore aqoon ugu lahayn adiga iyo dad kaleba – taasoo ah hawl-fududeeye. Waxa aan jeclaan lahaa in aad wakhti kooban fekeradaha kooxda aad ugu muujin lahayd in goluhu waxqabadkiisa u adeegso. Fekradaasi micno muhiim ah, ma kuu samaynaysaa? Haddii ay haa tahay sabab?, Haddii ay maya ku la tahay sheeg sababata? Sidee ayaad wax ku ool dheeri ah ugu kordhin lahayd shaqada adiga oo koox xubin ka ah?

Haddii aad shay ku kordhin karto si aad kor ugu qaado wax ku oolnimada shaqada golaha, maxaa ay taasi noqonaysaa?

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

**Xubinta Golle
deegaan
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka**

Maaraynta xiisadaha

Nin baa beri laga hayaa in uu **yiri**, in lagu xagto sidaad iskaga ilaalin lahayd waxa ay dhab ahaan tahay adiga oo aan tegin meesha lagugu xaganayo.

Xiisaduhu, waxay ka mid yihiin arrimaha aan ka dheeraano, haddii aan taasi awoodno. si kasta ha ahaatee, haddaba xiisadaha iyo waxyaabaha keena agteena kama fogaadaan waxa ay ku xeeran yihiin hareeraheena. Ka fogaanshaha khilaafka oo la xalliyaa waxay abuuri kartaa dhibaato badan oo ku yimaada hay'ado badan dhexdooda. Waxa aan ognahay in dhaqan kastaa uu leeyahay habka loo raaco xallinta khilaafaadka oo u gaar ah. Waxaa kale oo aan ognahay in dhaqamada kala duwani ay leeyihiin siyaabo kala duwan oo loo dhammeeyo xiisadaha waxa kale oo aan dhihi karnaa waxaynu sheegayno waxaa qaabeeya oo la soo dhex mariyaa habka maareynta arragtida saykoolojiyadeed iyo adeegsi ee reer galbeedka. Arrinta ugu wanaagsani waxay tahay in aan daacad ahaano oo aan is weydiino in qof kastaa biimeeyo fikradahaasi uuna garto in habsami u adeegsigoodu ku salaysan yahay waayo arragnimadeena iyo waxyaabaha lama taabtaan ee dhaqankeena. Dadku waxa ay uga baqaan khilaafka in uu abuurmo waayo waxa ku jirta karaahiyo ah in uu dibadda u soo baxo. Dhinaca kale qarinta khilaafku waa dhib kale. Khilaaf ururay oo isgaaray muddo dheer waxa uu abuuri karaa qarrax ka dhaca hay'ada si uu xubinta gollaha deegaanka u noqdo Hage/oday, ama hawlfududeeye, waxaa hubaal ah inuu u baahan yahay inuu yeesho aqoon iyo xirfad lagu maaryen karo mushkiladdaha iyo khilaafka.

Inta badan, guud ahaan, waxa aan xog-ogaal u nahay qaababka aan wanaagsanayn ee khilaafka ama dhibaataadda dad isku kacsan, balse ma ogin waxtarka khilafka bulsho isku kacsan. Arrinta ugu darran, waxa ay tahay in ay, dhibaataadaas u soo baxdo bannaanka.

Waxaa dhici karta, in aan ka fogaanno khilaafka, sababtuna, waxa ay noqon karta in aynaan sahli karin xalkeeda. Mararka qaarkood, waxaa jirta, in aan isku keeno dadka khilaafku dhexyaalo, oo aan farsad u siino in ay qaylo iyo is xagxagasho iyo duulduul haddal kaleba sameeyaan, balse, aynaan ku guulaysan in aan bogtaadda daaweyno dhi naac wanaagsan, ee uu ku soo kordhin karo xiriirka hufan ee marka laga eego qofafka uu dhexyaalo, koox kooxda, ama ururudda, ama ummaddaha.

Fiiri, shaxda, dhinacyada kale duwan ee khilaafka arrimaha abuura. Dhinaca toosan ee khilaafku, waxa uu keena in uu innagu khilaafku in aan xal cusub u helo khilaafka. Khilaafku, waxa uu noqon karaa jidka lagaga gudbo carbad muddo kugu hor kardadnayd.

Dulmar deg deg ah, tani waa shaxda dhanka toosan iyo dhanka aan toosnayn ee xiisadaha. Dhinaca aan toosnayn ee xiisaddu wuxu abuuri karaa wel-wel, walaac iyo shaki badan, wuxu ku ridi karaa qanac iyo gaabis. Xiisaduhu waxay kala diraan dad wadajir ku yeelan lahaa wax-soo-saar ummaddeed oo tayeysan.

**Xubinta
Goalah
deegaanka
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka la
soo doorto**

Ogaanshaha sababta xiisadda:

Xiisaduhu waxay abuurmi karaan marka lagu kala duwan yahay:

- ξ Xaqiiqada iyo sida aynu runta u sawiranno,
- ξ Ahdaafta iyo natiijooyinka la door-bido (Sida ay tahay in ay wax noqdaan, ma aha sida ay immika yihiin),
- x Habka iyo qaabka lagu gaarayo ahdaaftaa,
- ξ Qiyamka (Arrimaha aasaasiga ah ee aynu aaminsan nahay),

Khilaafka dhaca ee xaqiiqda ku aadan iyo aragtiyada way fududahay in xalliyo badan marka loo eego kala duwanaanta ahdaafta, waxyaaba naatiijada ee arrin ka soo baxday.

Kuwa xaga qiimeynta lagu kal gedisan yahay xalkoodu ayaa ugu daran in laga sal gaaro.

Istaraatiijiyadaha xiisadaha

Dadyowga kala duwan oo dhaqankoodu kala geddisan yahay ayaa siyaabo kala duwan u maareeya xiisadaha. Waqti laga joogo sannado badan ee xilliyadii la soo dhaafay ninka la yidhaaho Mr. Kenneth Thomas oo ah mid ka mid ah khabiirada ku xeeldheer khilaafka ayaa waxa uu ogaaday shan arrimood oo xuddun u ah istaraatiijiyada xalinta dhibaatooyinka. Shantaasi qoddob oo ay u adeegsan karaan shakhsiyaad ama koox xalinta dhibaato soo wajaha. Qaababkaasi waxay ku salaysanyihiin laba dhinac oo ah aasaas dabeecadeedka dhibaatooyinka ku fadhayaan, “Damac-qancin (Ilaa iyo inta nafteena raalli-gelin karta ee damaceena qancin karta) iyo “Garaabis” (ilaa iyo inta aad uga garaabeyso qof kale raalli-gelinta damaciisa khusaynta qof kale).

Isaga oo la adeegsanayo naqshadda laba-geesood laha ah (eeg bogga soo socda) ee cabbirka fekerka ku jaango’an qiimeynta kor/hoos ee labada dabeecadood ee aan soo sheegayney, waxa uu qeexay shanta nidaam ee gaarka ee lagula tacaalayo khilaafyada.

Ka-fogaansho: (Is-caddayn iyo iskaashi la’aan). Shakhsiyaadka ku dhaqma dariiqada ka war-wareegga is-khilaafka ma eegaan dantooda ama wax khuseeya iyaga iyo kuwa ka soo hor jeeda ee lidka ku ah. Dadkaasi waxa keliya ee ay uga fogaadaan is-khilaafka ee xeeladahaasi ay u sameeyaan iyaga oo u jeeda in aanay, shirka dhibaato lagu gorfeynayo is-keenin, ama wax ay ula jeedaan iney amuurta dib ay ugu riixaan ilaa xilli aan cadayn ee wakhtiyada dambe ah.

Oggolaansho: (Is-caddayn la’aan iskaashi leh). Dadka iyagu raaca hannaankan waxay yasaan dantoodii iyo wixii khuseeyey si ay u raaligeliyaan danta iyo khuseynta dadka kale. Xeeladaha ay isticmaalaan waxa ka mid ah dariiqaddo isburinaya oo ay ka mid yihiin: u habrasho fekerka dhinaca ay is-hayaan iyo u muujin naxariis xad dhaaf ah.

Tartan: (Is-caddayn aan iskaashi lahayn). Habkani wuxu lid ku yahay oo uu ka soo hor jeedaa habkii ka horeeyey ee eexashada. Haddaba, habkani waxa uu ku qotommaa in la helo istaraatiijiyadeed taasoo lagu badalo in qiimo kasta ha ku kacdee ay qofka guushu isaga raacdo. Markay timaaddo iska-caabbinta xiisadeed.

Wada-shaqayn: (Is-caddayn iskaashi leh). Waxay ku lka soo horjeedaa marka si loo

fiiriyo habkii hore ee ku dhisnaa ka war-wareegidda iyada oo qofka xaaladdan raacaa uu ugu muujineyo wada-shaqeynta sideeda ugu fiican waxaana uu raadiyaa inay gartu labada dhinacba ay ka wada qosliso oo ay wada guuleystaan laba dhinac

ee is-haya. Habkan waxa ka mid ah in xalka noqdo mid raaligeliya baahiyaha iyo khusaynta labadan dhinacba. Waxaa kaloo istaraatiijiyadan ka mid ah in la garto waxa sababay dhibaatada jiritaankeeda waxaana la raadiyaa xal dhibka meesha ka saara, amaba in la hello hab lagu yareynayo ama hoos loogu dhigayo sababaha khilaafaadka iyo in sidoo kale la yareeyo damac u tartan ee khayraadka.

**Xubinta Golaha
deegaan
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Xal-dhexe: (Wax is-caddayn iyo iskaashiba leh). Dhinacyada habkan adeegsadaa waxay **raacaan habab ku** dhisan in gorgortan meel-dhexe ah la isugu yimaaddo marka ay doonayaan inay arrintu degdeg ku dhammaato, taasi oo ah in dhinac kastaa si quman u aqbalo xallka dhinac walba qayb ahaan u raalli-geliya.

Istraatejiyada waxa ka mid ah in la **helo** meel dhexe la isugu yimaaddo oo uu mid walba ku aqbalayo wada noolaanshaha kaas oo burburinayo wixii I-smaandhaaf ahaa ee laba dhinac dhex yaallay.

Qaab xiisadeed oo laba-geesoole ah

Iskaashi

Kor/kor	Damac-u-tartan	Xall	Gar-maslaxo
Damac-qancin	-dhexe		Gacansiin
Hoos/hoos	Ka fogaansho		
Hoos/kor			

Sida uu tilmaamay Mr. Thomas ma jiraan “jawaabo sax ah” oo guud marka ay timaado la tacaalida khilaafka. Dhammaan shanta qeybood ee dabeecadaha iskhilaafka uu ku ifiyey waa muhiim. Xaalad taagan ayaa saamayn ku leh oo ay xiran yihiin. Waxaa la rumeysan yahay in qof kasta oo inaga mid ahi oo ku wajahan maareynta xiisadda. Tusaale ahaan “qaarnaga mid ah ayaa laga yaabaa inay leeyihiin xeelada ka fogaansha is-afgaranwaaga ama xiisadaha, qiimo kastaba ha ku kacdee, halka ay kuwo kalena leeyihiin dabeecad gar-ma-qaatonimo ah, ama dareen damaacadnimo, marka ay yimaadaan xaaladaha khilaafku, ka dibna waxaa mar kale la arkaa in aan aqbalo in xal meel dhexe ah garbixi ku noqono, ama mid kale oo la xiriirta hababka moodeedl ee Mr. Thomas aan waafaqno.

Sahminta kala-duwanaanshaha:

Haddii aad doonayso in aad gacan ka geysato sida loo maareyn karo xiisadaha, halka ugu wanaagsan ee aad ka bilaabi lahayd waxa ay tahay in aad fahamto arrimaha xiisadda abuuray ee ka dambeeya. Taasi waxa ay macnaheedu tahay in aad gaarto salka shishe ee hoos ka sii xiga calaamadaha soke ama tilmaamaha dusha dhow ka muuqda ee hurinaya khilaafka.

Xaqiiqadu ama wixii run ku salaysan waa waxa ugu sahlan ee go’aan cad laga bixin karo ama dib la iskaga afgarran karo. Fekradaha qiyaasta ah ama mallo-awaalada ayaa aan la isla fahmin oo ugu adag in la isku waafaqo. Sida la garran karo, fekradaha noocan ah waxa ay ugu nugul yihiin dhalanmaan, qayb ahaan sababtoo ah waxaan leenahay damac inaan dhiiri gelino ficilada dadka kale iyo inaan aragno waxa inoo cadaynaaya halkaan ka taaganahay arrintan.

Tusaale ahaan waxa laga yaabaa in aad u malayso aragayga maan-sawir ee xaaladu ay tahay khiyaali aan barax lahayn balse aniga waxay taydu iigu suureysan tahay wax xaqiiqo ah. Haddaba sawirka maan-ifineed ee caqligayga tusay ee ku saabsan waxa u xaqiiqada

Xubinta Golaha deegaanku markuu yahay Fududeeye

Tababarka hoggaanka la soo doorto

jiritaankeeda ayaa ah qeyb ka tirsan aaga tixraac ee aan xaqiiqadeeda ku saleeyo iyo habka aan ula tacaalayo khilaafaadka. Mararka qaarkood waxa si fudud loo ifiyaa arrimo malo-awaal ah oon sax ahayn “iyadoo fikirka noocaasa laga soo

abuuro xaqiiqooyinka”. Wakhtiyo kale xaaladdu way ka sii adkaan kartaa. Waxaa haatan aan kuu muujin doonaa ficillo aad sameyn karto si ay kaaga caawiyaan go’aan ka gaarista xisado dhexyaal laba qof ama kooxo.

Waxaanu halkaan kugu soo gudbinaynaa qodobbo aad u adeegsan karto fududaynta maareynta xiisado dhex mari kara laba qof ama kooxaba:

1. Ku caawi qofafka ama kooxahaba in ay xiisadda iska taagaan dhinaca ama docda qofka kale. Halkaan waxaa kaaga muuqanaysa xaalad xirfadaha “dhegeysiga nugul” loo adeegsan karo (Eeg Tilmaame- baraha Xubinta Deegaanka markuu yahay Is-gaadhsiiyaha si aad u hesho macluumaad ku saabsan sida loo wada xiriiro),
2. Raadi meelaha, mid kastaa uu ka keenay cabsida uu ka qabo dhanka ay is-hayaan,
3. Kala fogee dadka is-haya si aan dagaal ama af-lagaaddo u dhex marin. Inta badan xiisadaha waxaynu ka filannaa waxyaabaha ugu xun-xun, taasina waxay ina dhaxalsiisaa is-difaac, weerar iyo rogaal-celin iyo xaalado qallafsan,
4. Ku caawi in ay danahooda ka soocaan ama ka saaraan mowqifkooda. waxaynu u badannahay in aynu ku xirnaanno meel ama “mowqif” (¿Tusaale, waan fahmayaa mowqifkaaga ku wajahan waddada wareegga ah, laakiin waa maxay waxa aad doonayso in aad ka heshid?) Mararka qaarkood qiimaynta danaha labada dhinac ayaa kugu hoggaamisa helitaanka xal lagu wada qanacsan yahay.
5. Ku caawi labada dhinacba in ay la yimaadaan waxyaabo dhawr ah oo la kala xusho. Inta badan waxaa keliya ee la kala doortaa waa labada ra’yi ee ay soo kala jeediyeen ee lagu muransan yahay.
6. Ku dhiirri-geli in ay is-dejiyaan, shaydaanka iska naaraan oo aanay dareemmadoodu dabarka goosan. Mararka qaarkood dareemmada ayaa ka xoog weyn xaqiiqada. Marka ay dibadda u baxaan waxay fursad u helaan in ay is-faaruiyaan oo caro-burburaan, taasina waxay dawo u tahay xanaaqii ay doodaha ka qaadeen. Inta badan caro-burburku wuxuu keenaa in ay kugu soo maaxdaan warar iyo macluumaad aadan hore u haynini, kuwaas oo aanad si kale ku heli karin.
7. Ku caawi in ay labada dhinacba guulaystaan ama muranka dhex yaal midba wax ka dheefo. In kasta oo aanay gari laba ruux ka wada qoslin, haddana waxa fiican in qodobbada lagu muransan yahay midba wax ka dheefo. Kii halkan wax ka waayaa meel kale ha ka helo. Qof ama dhinac waliba kuma guulaysto gar ama xiisad laga gar-naqay; waxa se la yaab leh inta jeer ee xiisad laga gar-naqay labada dhinacba in ay guulaysteen dareemi karaan. Waa halkan halka ay ku jirto kartidaada dhegaysigu si aad laba dhinac oo is-haya ugu gar-gaarto in xiisaddooda maaro u helaan. Awoodahaaga ugu fiican ee aad laba dhinac oo is-haya ama xiisadi dhex taallo ugu gargaari kartaa waa:
 - a) Agabka cayriin ama wararka ugu horreeya ee ay madasha la yimaadaan (dareen iyo aqoonba),
 - b) Dulqaadka aad u yeelato in aad labada dhinac ee is-haya ku gargaarto in ay sii hufaan wararka cayriin (hadalka aan bislayn) ama wararka bilowga ah ee ay madasha la yimaaddeen si loo gaaro heshiis lagu wada qanacsanyahay.

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Haddii aan ku celino xiisaddu waa khayraad qiimo dihin u leh inta badan hay'adaha ama ururada. Waxaa rajeynaynaa in aad u gashan doontid koofiyadaada xil fududeeye iyo in aad ku kaalmayso maareynta xaaladahan oo kale inta aad waddo xilka iyo mas'uuliyadaha xubinnimo ee golaha deegaanka iyo kaalintaada hogaamiye beel ahaaneed.

Haddii aanay duntu adkayn tolmadu wuu furfurtaa.

Maahmaah Talyaaniya

Maaraynta dhibaatooyinka:

Istaraatijiyadda fududeynta ugu dambaysa ee aan dooneyno ineynu ka hadalno waa maareynta dhibaatooyinka. Ka xubin ahaan, waxa aad ka caawin kartaa dadka ku soo doortay fududeynta siyaabaha kala duwan ee ay u furdaamin karaan dhibaatooyinkooda. Mararka qaarkood waxa aad dhammeyn kartaa khilaaf xal u baahan adigoo keliyaa matalaya golihii deegaanka oo dhan. Inta badan, waxa aad ku dhex jirtaa xalinta dhibaato aad u furdaamiso si aan rasmi ahayn, ama siyaabo ka sii caadisanba loogu hawlgalo. Marmar ayaa waxa dhici karta in aad u baahato in aad la shaqayso shaqaalaha dawladda hoose, adiga oo u sii marayaa madaxa guud ee shaqaalahaasi, si ay kuugu meelmarto in arrimo la fuliyo. Marar kale, ayaa waxa jiri karta in aad wado hawlaha ka guul keenidda khayraadka bulsho daryeelkiisa horumarineed ama caadi ahaan helida wararka xilliyeed oo ku lug leh halka aad ka raadinayso sidii aad kaalmo u heli lahayd.

Mar haddii aynu ku soo wada sheegnay intooda badan qoddobadeena muhiimka ah

ee dhibaato – furdaaminta oo aan ku soo qaadanay buug gacmeedka ciwaankiisu yahay Xubin Gole oo ka dhigan go'aamiye. Waxaynu keliye si gaar ah ifin ku samayn doonaa tallaabooyin culayska leh ee wakhtigan.

1. Isku day in aad fahamto dhibaataada, inta aanad isku hawlin xalka dhibaataada.
2. Ka fiiri khilaafka dhinacyo kala duwan.
3. Isku day in aad fahamto waxyaabaha ka dhalan kara khilaafka kaliya ama qofka xaloonka ah balse fahan saamaynta uu ku yeelan karo dhinaca kale.
4. U kala sooc dhibaatooyinka qayb-qayb haddii ay suurtoagal tahay. Sidaas ayaa ugu fudud in aad ku dhamayso khilaafka.
5. Isku day in aad raadiso cidda kale, ee ay haysato dhibaataadaasi.
6. Mar alaale iyo marka aad ogaato waxa ay tahay dhibaataadu, ka fikir, haddii aad heli karto, qof kale oo danaynaya xalinta dhibaataadaas.
7. Eeg caqabada hortaagan in xal loo helo dhibaataada.
8. Sidee ayaa loo xalin karaa iyadoo aan la adeegsan hantida ama kharashka dawladda hoose? Taasi waxa ay tahay muhiim wakhtiga marka kharash yaridu jirto ayna dhibaatooyinku soo bataan.
9. Sidee ayaan ku ogaan karnaa marka dhibaataadu ay soo afjarantay ama dhammatay. Ka xubin ahaan waa in aad dabagal ku samaysaa wixii tallaabooyin ah ee meelmar kuwo aan hirgelin si aad u hubiso in dhibaataadaas loo maaro helay.

**Xubinta
Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka la
soo doorto**

10. Qoddobadda aan soo xushay waxaa ugu weyn xubinta ugu horaysa “ si sax ah miyaad u ilaalisey dhibaataada nooceeda? Ogow in uu xogogaal noqoshadaan dhibaataadu la mid tahay in aad qayb ahaan xalkeedii aad gaartay.

Sida aynu kaga falcelinay ee dhammaan arrimaha aan ka sheegnay ee ku saabsan kaalinta fududeeyaha, waxa aan xaqiiqsanay in aan sida ku haboon u dhammaystiray fekrado badan oo ku aadan inay u taagan yihiin, “Koofiyada-odaynimo” bulsho hage. Waxa aan tuhunsannahay in xirfado badan iyo istaraatiijiyado badan, aan ka hadlay in ay noqdaan kuwo ka dhigan dabaceedda labaad ee ku wajahan hogaamiyaasha bulshadda iyo hadana laga yaabo in dib loo soo cel-celiyo.

Waxa kale oo fekerkeena fal-celineed ama milicsi ina xusuusinayaa, in ay jiraan wax badan

oo dhimman oo aynaan ka sheegin arrimaha kaalinta hawl-fududeeye ku lug leh. Aqoonta iyo xirfadaha la xiriira habsami u fulinta shirarka (ama saamayn muuqata ugu yeelan lahayd ka qaybgalkaaga xubin ahaaneed shirka), ka shaqaynta sida xubin ka mid ah kooxda sharci dejinta maaraynta dhibaataada iyo ka gacan siinta dadka kale ee xal u helidda khilaafka, gabigood ma laha meel lagaga haro oo ay ku dhammaadaan. Waxaa dhici karta in ay koofiyado kale oo aad xirataa ay shaki la’aan aad uga muhiimsan yihiin. Tani hubaal ahaan, waa ta ugu muujinaysa marka ay joogto “wax laga baxay”. Waxa aan u malaynaynaa, in ay noqoto mid faa’iido weyn ku tarta haddii aad in yar oo wakhti ah ka bixiso.

Hoggaamiyayaal tiro yar ayaa rumaysan sida wax yari wax badan u taraan ama u gooyaanba.

Lama-yaqaan

Qodobbo muhiim ah:

- ξ Kaalinta Fududeeyaha Gole Deegaan, waxay xanbaarsan tahay xirfado badan oo la barto iyo fursado la adeegsado;
- ξ Arrimaha ugu waaweyn ee looga fadhiyo kaalinta Fududeeye inuu xilkiisa kasoo baxo waxaa ka mid ah habsami u maamulida shirarka dhismaha guddiyada iyo maareynta xiisadaha;
- ξ Shirarku waxay Xubinta Deegaanka ku noqon karaan dhibaato hase yeeshee waxaa gacan siin kuu noqon kara marka aad koofiyada fududeeyaha xiratid.
- ξ Muhiimad in la siiyo iskaashi wada shaqayneed ee golaha guud iyo guddi hoosaadyadda.
- ξ Qaar ayaa iswaydiiya in uu golaha Deegaanku iska dhigo koox ama wadar, iyada oo la ogyahay in ay golayaasha degaanadu leeyihiin astaamo kooxeed shaqadooduna aanay wax wax ku oolnimo ah yeelanayn wada shaqayn la’aan.

**Xubinta
Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka la
soo doorto**

- ξ Wadiiqooyinka dhibaatooyinka lagu xaliyo badankood waxay iskugu jiraan ismuujin iyo iskaashi.
- ξ Khilaafku wejiyo dhibaato ha lahaadee wuxuu leeyahay muhiimadeeda oo ku xiran sida ay ugu dareen bixiyaan goluhu iyo curinta shaqo ee ka dhalata xubnaha golaha ee loo idmaday xilka qaran.
- ξ Dhibaatada bulsho waa badan yihiin laakiin waxaa ugu daran ta lagu kala fog yahay qiyamka assaasiga ah ee dadku rumaysanyihiin.

- ξ Fududeeyaashu waxa ay wadi karaan shaqo fiican oo keenta xaalad xal loogu helo dhibaatada.
- ξ Shaqada ugu fiican ee xalinta dhibaatadu waa ka salgaaridda meesha dhibaatadu ka timid.

- ξ Fududeeyaha wax ku oolka ah waa mid aan waligiis ku soo noqonin fudad uu ku caawiyo dad kale in ay wax ku ool ah ka qabtaan waxay doonayaan inay qabtaan.

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Raad-raac

1. Spencer, Laura, kaga midho-dhalinta ka qaybgalka (Dubuque, Iowa, Kendall Hunt, 1989) bogga 81-89.
2. Ibid, boga. 88
3. Larson, Carle, iyo la fasto firnka M.J, shaqo-kooxeed (Newbury park, CA, 1989), bogga 19
4. Ibid, bogga 26
5. Ururka caasimadaha qarran, barnaamijka xalinta khilaafka bulshadda, caddadka I, "Kiis-koobyadda" (Washington D.C, urur weynaha, 1988)
6. Thomas, Kenneth, "Khilaafka iyo maareynta khilaafka" Buug-gacmeedka habka saykoolajiyadeeda ee hayadaha iyo warshadaha, caddadka II, (Chicago, II, Rand Mc Nally

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Qaybta 2aad

Aqoon-is-weydaarsi

**Xubinta Golaha Deegaanka markuu
yahay Fududeeyaha**

Ujeeddo

Fududeeyuhu waa kaalin si badan ugu lug leh xiriir la samaynta hawl tababarayaal iyo la taliyaal si ay ugu sameeyaan u fududeyn macaamishood in ay shaqadooda ka midho-dhaliyaan.

Marka aan ka soo qaadno kaalinta hawl fudueeye, xubnaha golaha deegaanku waxa kale oo ay qabanayaan dadaal kor loogu qaadayo la ogyahay qaabka uu goluhu ku wado inuu kaga gudbo dhibta iyo hawlaha culus ee maamulka.

Aqoon-is-weydaarsigan waxaa loogu talagalay inuu ka caawiyo xubnaha deegaanka in ay noqdaan cudud saamayn togan u leh ka fekerka iyo ku shaqaynta caqabadaha hogaaminta la soo doortay. Ka qaybgalayaasha aqoon-is-weydaarsigani waxa ay ka baran doonaan sida loo awoodi karo wax ku biiran aad u micno leh oo loo yeesho shaqadda golahooda ee Fulinta shirarka, xalinta khilaafaadka iyo soo afjarida dhibaatooyinka.

Tusmada:

Sharax kooban oo laga bixinayo dhaqdhaq hawleed kasta ayaa hoos lagu tusay iyadoo jaangooyeyn lagu fulin karo. Haddaba, haddii aad rabto inaad bedesho sida la isugu xig-xigsiyey taxanaha ama aad wax ka saarto, ama aad ku kordhinayso waxyaabo kale oo tababarka ku saabsan taas adiga ayaa u madax bannaan oo u xor ah ee ku dhaqaaqoo qabo.

5.1 Layli diyaar-garow : Maxaynu ku samaynaa shamiitada?

Isbar-bardhigga waxay tahay natiijadda qofkasta oo la ag dhigo, tan guddiga kooxda shirta iyadoo la abuurayo curinta fekrado meelmar ah oo fursadda dooda aqoon-is-weydaarsiga looga faa'iidaysanayo. (30 daqiiqo)

5.2 Qoraalka Tababaraha:

Soo jeedin kooban oo uu soo jeediyay tababaruhu oo ku aadanayd dowlada xubin Gole Deegaan ee fududeeyenimo.

Adigoo xogta ka soo dhiraandhirinaya curis yadan hore, waayo- aragnimaddeeda ku lug leh, sida golaha deegaanku xirfadooda uga dhigi lahaayeen kuwa diyaar ah si shirarku u noqdaan kuwa wax soo saar leh,

mid dhiirigeli yaa iskaashiga xalaha guddi kooxeedka golaha ay ugu caawin lahayd xalka khilaafaadka loona soo afjari lahaa is-afgaran waaga ka dhaxdhaca bulshada iyo ka golaha deegaankaba. (30 daqiiqo)

Xubinta Golaha

**deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

5.3 Tasmada dhaqanka Fududeeyaha:

Ka-qayb-galayaashu waxay dhameeyaan qaabkay isu bar-bardhigi lahaayeen dabeecadahooda dhabta ah ee fududeeye ahaan iyo tan ay door bideen dabeecad ahaan. Doodaha ugu macquulsan ee ugu dhow inay lagu buuxiyo dul-duleelada. (45 daqiiqo).

5.4 Layli: Ka-shaqaysiinta shirarka:

Ka-qayb-galayaashu waxay qorayaan shaxda liiks shirarka ay ka qaybgaleen, iyadoo ku muujinaya, heer cabirka ee ay ka raali noqdeen, shir kasta iyo in ay ka doodaan, iyadoo ay kooxo tiro-yar isu qaybiyeen. Marka ay koox koox kooban ay noqdaan in ay ka shaqeeyaan sidii ay ugu muujin lahaayeen in kor loo dhigo tayeynta shirarka.

5.5 Layli: Maareynta xiisadaha:

Wada-shaqaynta koox yar ama kooban. Ka qaybgalyaashu waxa ay akhriyayaan warqad ka timid xubin ka tirsan golaha, taasoo ay ku jiraan eedaymo maamul xumo oo loo soo jeedinayo duqa iyo talo soo jeedinta istaraatiijiyadeed ee xallinta dhib weyn oo ka dhexeysa dad una keeni karta qarax ka dhex hura shakhsiyaad (90 daqiiqo).

5.6 Door-jilid/diraasad xaaladeed: Madax-bannaanaynta suuqyada:

Ka qaybgalyaashu waxa ay ka qayb qaadanayaan in ay ilaaliyaan ama eegaan, dowl qaadashadda arrimaha ka jira golaha dhexdiisa, kuwaasi oo raacsan masuuliyadda hawl-fududaynta shirarka guudiga loogu baaqay in ay gacan ka geystaan, siday urur uga taageeri lahaayeen inay samaystaan qorshayaal si ay maareeyaan ganacsiga qaar deriskooda ah. 105 (daqiiqo).

5.7 Layli: xirfad gudbin:

Ka qaybgalayaashu, waxa ay muujinayaan wixii ay ka barten aqoon-is-weydaarsiga, si ay u sameeyaan faallooyin uu mid kasta ku faaqidayo fekerkiisa, si faalladaasi loogu qaato, oo ay uga mid noqoto arrimaha la isu raacay aqoon-is-weydaarsiga kaddib. (30-45 daqiiqo).

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

5.1 Layli diyaargarow ah: Maxaynu ku samaynaa shamiitada?

Waqtiga: (30 daqiiqo).

Ujeeddo:

Layligan waxaa lagu muujinayaa ama lagu soo bandhigayaa koboca kartiyeed ee natiijo ahaan ka soo bixi karta marka ay golaha deegaanku iskaashi yeeshaan.

Hab-raaca:

U kalasaar/kala jebi kasoo qayb-galayaasha saddex qaybood oo is le'eg, u qaybi nuqulada arrimahaan ka hadlaaya sidoo kale waydii dhammaan kasoo qayb galayaasha ka tirsan saddexda kooxood inay akhriyaan.

Maanka ha galiyo mid kasta oo ka tirsan ka qaybgalayaasha, inuu humaagsado in isaga ama iyada qof walba oo ka mid ah golaha uu weydiistay duqu, in gooljoog ka noqodo shirka loo qabanayo isaga iyo xildhibaan, waa sida uu dhigay hadalkee, uuna ku yiri, “Iga caawi ilaa xaaladda gunteeda hoos laga gaadho”. U qaybi ilaa 4 ama 5 kooxood oo yar yar. Weydii in koox kasta oo koobani in keento istaraatijadda horumarinta ee xiriira Duqa iyo Xubinta , iyagoo u kaxaynaya xaaladda la helo xal maslaxo oo guul iyo guul gayeysiisa labadaba. Ku tallo bixi in ay tixgeliyeen qaar ka mid ah fikradihiin ka sheegay, aaraa soo jeedinta shirka xalinta khilaafaadka. Sii koox yar 30 daqiiqo si ay dhaliyaan istaraatijiyado.

Marka uu wakhtigu dhammaado, dib-u-shir sii ka qaybgalayaasha oo weydii warbixino, una qaybi kooxa yar yar. Isbarbardhig oo dood ka samee istaraatijiyadaha kale duwan.

Warqadda soo socota waxa qoray xildhibaan ka tirsan golaha deegaanka ee magaalo ku taal bariga Yurub, isagoo u soo diray Duqiisa, si uu u tusaaleeyo khusayntiisa dareen, ee sida uu u wado Duqaasi xilkooda dhawaan, kaddib markii Duqa iyo golaha xilaalka iyo xafiiska loo dhaariyey, taasoo abuurtay xaalado khilaaf oo samayn shakhsiyadeed oo dhexdooda ah keentay.

Xaalada

Bal ka soo qaad in uu ku la socodsiiyey xoghayaha duqa magaaladu, in ay degmadu haysato fursad ku saabsan 1200 oo kilos (12 mitirik tan) oo sibiidh ah, oo lagu siinayo bilaash. Waxa ay ku jiraan 480 kiish oo miisaan koodu yahay 25 kios midkiiba. Baagyadda sibiidhkaasi, waxa laga soo badbaadiyey markab quusay, waxana la soo saaray Doon yar oo ganacsi oo ay magaaladu leedahay.

Maamulha doonta yar ayaa diyaar u ah, in kaalmo looga dhigu, sibiidhka magaaladda, haddii ugu qancin karo in sibiidhka lau fullin doono iskticmaalka danta guud ee ummadda.

Ku fuli dhow daqiiqo, ka firkir, arrinta mushkaladda kaddbna ku qor waraaq cad, siyaabaha fara badan ee sibiidhka loogu adeegsan karo dana guud ee ummadda.

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

5.2 Qoraalka Tababaraha

Waqtiga: 30 daqiiqo

Ujeeddo

Soo jeedintaasi waxa ay u koddhaysaa ka qaybgalayaasha fikrad iyo aragtiyo ku lug leh xaga hawlfududeynta iyo hawl fududeeyaha, kaalintiisa iyo dulucda ay ku fadhido uga faa'iidsiga aqoon-is-weydaarsiga qof kasta oo awoon-is-weydaarsiga ku jira iyo layli kooxeedyadda lagaga hadlayo aqoon-is-weydaarsiga arrintan la xiriira.

Hab-raaca:

Diyaarinta, soo jeedin cashar uu xogtiisa ku salaysan tahay curiska hore ee kaalinta fududeeyaha. Si gaar ah, u qeex sida ay xubnaha golaha deegaanku u diyaarin lahaayeen xirfadooda si ay shirka ugu adeegsadaan inuu noqdo mid waxtar leh, ayna u dhiirigeliyaan iskaashiga dhexmara dhammaan xubnaha deegaanka ama ay u caawin lahaayeen xalinta khilaafka bulshadda iyo golaha deegaanka dhexdiisa.

Wararka mid, mid xogtooda loo qeexay ee kaararka ku qoran, ayaa kaa caawin kara, sida aad wararkaaga ugu dhammaystiri lahayd si nidaamsan oo jadwalka waafaqsan. Marka kasta, su'aallo weydii ka qaybgalayaasha inta aad wadid ama ku dhexjirto soojeedintasi aad u hubiso, ammuurta aad ka hadlayso, si ay u la socdaan, una xiiso geliso ama u soo jiidato. Waxa haboon in aad adeegsato, cashir kabayaal, sida sawir, maqal, muuqaal, iyo wixii la mid ah, oo ay ku jiraan xaashiyo daabacan oo cashirka lagu diyaariyey, si ay ugu fududeeyaan fahamka soo jeedinta.

5.3 Tijaabo: Tasmada Dhaqanka Fududeeyaha

Waqtiga: 45 daqiiqo

Ujeeddo:

xeeladaha layligan oo kale ee loo adeegsado, waxa uu qiimo u leeyahay xiriirka ka dhexeeya dulucda arrimaha lagaga doodayo aqoon-is-weydaarsiga iyo waayo-aragnimadda runta ah ee ay hore u lahaayeen ka qaybgalayaashu marka ay dhammeeyaan ka qaybgalayaashu hawlaha aqoon-is-weydaarsiga ayna gartaan hababka looga baahan yahay in ay run ahaan ugu dhaqmaan, wax yaabaha ay fuliyaan, ayaa noqonaysa, kuwo muhim ah oo ku haboon shaqadda ay xubnaha goluhu hayaan.

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Ujeedada xeeladani waxa ay tahay in ay ka qaybgalayaasha ka caawiso in ay si run ah u noqdaan hawlfududeeyayaal, uguna doortaan ama xushaan hadba hab dhaqanka ku haboon inuu u adeegsado hawshiis.

Hab-raaca:

U qaybi ka qaybgalayaasha nuquladda qoraalka ku saabsan qaababka dhaqan ee hawlgalka fududeeyaha. Weydii markaa ka qaybgalayaasha in ay buuxiyaan qaab dhaqanka hawlfulineed ee fududeeyaha uu adeegsanayo, isagoo raacaya tilmaamo. Haddaba, marka ay dhammeeyaan, shaqadda qoraalka sheegaya noocyada dabecadaha hawlqabasho, ee looga baahan yahay hawlfududeeyaha, weydii labo ama saddex ka mid ah noocyadda hawlgal dhaqameed ee fududeeyaha ee aanay weli golhoodu hore u adeegsan, laakiin ay haatan u arkaan in ay hawshooda waxtar u yeelan karaan, marka mustaqbalka lagu xisaabtamo.

Weydii ka qaybgalayaasha in ay goobaab geliyaan hab dhaqanka ay soo xusheen ama door bideen. Haddaba iyaga oo adeegsanaya xaashida casharka ee ku taal bogga soo socda ee la xiriira xaaladaha hawlgalka xubnaha golaha deegaanka, weydii ka qaybgalayaasha inay ka fekiraan oo ay qoraan qoddob ama laba ficil oo gaar ah oo ay doonayaan in ay fuliyaan dhawrka maalmood ee soo socda, kuwaasi oo ay u adeegsanayaan xeeladaha iyo hab dhaqanka hawlgalka ee dabecadaha fududyeeyaha ee lagu baray aqoon-is-weydaarsiga. Weydii oo ka codso tababarayaal soo qora layigan.

Dabecadaha diyaarsan ee fududeeyaha

Awaamiirta

Mid kasta oo ka mid ah 14 ka bayaan ee ka mid ka ah xeeladaha diyaarsan ee hab dhaqanka fududeeyaha waxa ay sida caadiga ah ku lugleeyihiin kaalinta fududeeyaha ee shaqadda golaha deegaanka. Akhri bayaan kasta. Go'aanso dabecadaha dhabta ah ee hab dhaqan kaaga fududeeyanimoo oo ku sargo'an bayaannadda, isla markaana qor jawaabahaaga adiga oo hubinaya, ta ku haboon afarta sanduuq ee lagu siiyey. Haddaba, waxa aad buuxisay habdhaqankii diyaarsanaa ee fududeeyaha marka aad hubiso jawaab kasta oo aad ku buuxisay 14ka bayaan. Midna ha ka tegin, bayaannadda adiga oo aan ka jawaabin.

**Xubnaha Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

	Mar naba	Dhif	Mar mar	Inta badan	Had & jeer
Fududeeye					
1.	Hore ayaan u sii ogaa waxa la iga filayo ka hor inta aanan shirka tagin				
2.	Waxa aan ka taageerayaa kaqeygalayaasha la socodka inta badan natiijooyinka uga soo bixi kara shirka				
3.	Waxaan ku dadaalay caawinta in la dhiso oo aan la joogteeyo xiriir wacan oo aan la yeesho xubnaha kale ee shirka ka qeybgalaya				
4.	Waxa aan ku dhiirigaliyaa xubnaha kale iney yeeshaan dareen cad oo u sahla jihada uu shirku u socdo				
5.	Waxaan xogagaal u ahay natiijooyinka aan doonayo inay ku soo baxaan dadaalkii shirka aan geliyey si uu midho dhal u noqdo				
6.	Waxaan ogahay oo aan ka qeybqaatay kaalintii gaarka ahayd ee ugu habooneyd aqoontayada oo aan kala qeybqaatay xubnaha kale ee aanu wada shaqeyno				
7.	Si xaqiiqada ku fadhida ayaa aan u dhegeystaa xubnaha kale, waxaanaan la socdaa go'aaminta illaa iyo inta aan ka wada ogaanayo dhammaan fikradaha aan soo jeedinayo				
8.	Waxaan u taaganahay firfircoonaanta, daacadnimada iyo is aaminaada wada xiriirka ee xubnaha kale				
9.	Waxaan keena tallo soo jeedin cabbir u noqon karta qiimeynta tayada shaqadu ugu socoto shirka				
10.	Waxaan joogteeyaa wada hadalka dadka bulshada ee loo adeegayo, si aan uga hello taageero iyo ansixinba				
11.	Waxaan malastaa inaan door hogaamineed ciyaaro markasta oo aqoontayda iyo waayo-aragnimadayda loo baahdo				
12.	Waxaan ku dadaalaa inaan isku soo dhaweeyo fikradaha garabyada iska soo horjeeda si ay isku fahmaan loogana fogaado xaddi la is canaanto				
13.	Waxaan gacan ku siiyaa dhinacyada iska soo horjeeda sidii ay u gaari lahayeen islaax lavada dhinacba iyo raalligalinba				
14.	Waxaan raaca hab nidaamsan oo lagu raadiyo laguna wadashaqeyo si loo helo xalka dhibaataada.				

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay**

Qoraalka ka-qayb-galaha:

Habdhaqanka fududeeyaha ee aan ogaaday in ficil ahaan kor loo qaaday waxa ka mid ah:

1. _____
2. _____
3. _____

waxa ay yihiin qaar ka mid ah ficilada aan maskaxda ku hayo ee ka mid ah habdhaqanada si aad ah fududeeyuhu kaalintiisa uu uga adeegsan karo hawlaha golaha waxa ka mid ah:

Wax-qabad

Wax-qabad

Wax-qabad

5.4 Leyli: Ka-shaqaysiinta shirarka

Waqtiga: 75-90 daqiiqadood

Ujeedo

Leyligan waxa uu uga dhiganyahay ka qeybgalayaasha inay ku qiyaasaan heerka ay hadda ka marayaan meelmarinta hawlaha shirka ee ay ka qeybgelayaan iyo sidii ay u sameyn lahaayeen tallaabooyin qorshe leh oo u suurtagelin kara inay kor u sii qaadaan heerka ay hadda joogaan.

Hab-raaca:

Weyddii ka-qayb-galayaasha inay shax ahaan ugu muujiyaan warqad cad noocyada kala duwan ee shirarka ay ka qeybgaleen muddadii ay ahaayeen golaha deegaanka. U qoondee wakhti shan ama toban daqiiqo ah oo ay ku dhammeystiraan hawshaasi shaxda lagu muujinayo. Dhinaca kale weyddii ka qeybgalayaasha inay ka warbixiyaan wixii ay qoreen, iyaga oo xogta ku ururinaya dhinaca bidix ee warqada warka lagu daabaco. Sidoo kale waxaad dhinac midig ee warqada ku sawirtaa shaxda heer-qiyaaseedka (eeg tusaalaha hoos ku yaala). Si aad uga maaranto inaad wax isku mid ah shirka hal mar wax ka badan qorto, waxaad adeegsan kartaa astaan amaba calaamad amaba wixii kale ee

**X/dhibaanka
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka la
soo doorto**

aad leedahay waa sumad, makraa shirar isku noocyo ah ay ka war bixinayaan ka qeybgalayaashu.

Noocyada shirarka
1
2
3
4
5

Heerka cabirka				
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5

U sharax ka qeybgalayaasha inaad heer-qiyaaseedka dhinaca midig ee warqada daabacaada loo adeegsaday qiyaasta heerka ay kaga raali yihiin shirarka ay ka warbixinayeen iyo in dhinaca bidix ee xaashidaasi lagu muujiyo (qiyaasa kala ah in tirada 5= ay tahay ta ugu sareysa ee ku qanacsanaanta ama meel-marka shirka, iyadoo 1= ay tahay ta ugu hoosaysa ee xagga ka midho -dhalinta shirka). Haddaba sharaxadaasi ka dib, weydii ka qeybgalayaasha inay soo saaraan iyagoo saaraya summad ama calaamad mid kasta tirada ay ku kala gedisanyihiin shirarka ay ka qeybgaleen, marka loo eego isbarbardhiga heerka ay ku qanacsantooda ee shirarkan oo kale.

Haddaba marka ay dhammeeyaan ka qeybgalayaashu qiyaasahoodaasi shax ku muuji natiijooyinka. Soo saar shirarka lagu tusay qiyaasta ugu liidata ee aan laga lahayn natiijo. U dir shirarka uga miro-dhalka hooseeyey dhawr kooxood oo Koob kooban oo ka mid ah ka qeybgalayaasha oo weydii kooxahaasi inay ka jawaabaan laba su'aalood oo ku saabsan shirarkaasi loo doortay.

1. Maxay ahayd arrinta ugu weyne ee aad ku saluugtay shirarkaasi?
2. Sidee haddaba loo helli karaa hab kor loogu qaado midho-dhalka shirka.

30-45 daqiiqadood ka dib ka codso ka qeybgalayaasha inay dib u shiraan ayna warbixin ka soo gudbiyaan natiijada fadhiga dib looga shiray dood.

5.5 Leyli: Maaraynta xiisadaha

Waqtiga: 90 daqiiqadood

Ujeeddo:

Khilaafdku waxa ay ka abuurmaan dadka oo xaqiiqada si kala duwan u arka. Marmarka qaarkood sababaha saldhiga u ah ee keena khilaafaadka waa kala taganaanta dadka ee xagga fikradaha, iyada oo uu midba si u arko waxa muhiimka ah. Dhinac kala waxa lagu kala duwanyahay xaqiiqada xaaladaasi ka jirta, iyo kala duwanaanta sababata ay arrimuhu sida ay u yaalaan amaba u jiraan. Soomaalidu waxay ku maahmaahdaa “ nin walba qumanihiisaa qoorta loo Ugu jira”. Arrintu si kastaba ha ahaatee marka uu khilaafkaasi uu inaga horjoogsado waxaynu doonaynay in aynu gaarmo khilaaf ayaa dillaca. Khilaafka waxa lagu maareyn karaa in khilaafka la soo bandhigo, lagana wada doodo, jawi furan oo si macquul ah oo isla markaana uga xor ah wax colaada.

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Layligani waxa uu ku kordhin karaa ka qeybgalayaashu inay fursad u helaan sidii ay u qorshayn lahaayeen ficil waxtar leh oo u horseedi kara iney xal u helaan khilaafka weyn ee burburin kara waxa dadka ka dhexeeya.

Hab-raaca:

Qeybi nuquladda warqadda uu soo qoray mudane ka tirsan golaha degaanka oo sidda fariin eedeymo iyo cabasho badani ay ku jiraan oo uu u soo qoray duqa magaalada, taasoo la xiriirta habdhaqanka duqa ka hogaamiye iyo maareeye ahaan hawlaha golaha ee adeega ummadda.

Qof waliba maanka ha geliyo inuu duqa magaaladu weydiistay iney goobjoog ka noqdaan shir dhexmara mudanaha khilaafku ka dhexeeyo iyo duqa, iyada oo uu duqa leeyahay, “waar bal arrinta ila fiiriya.”

U qeybi ila 4 ama 5 kooxood oo koobkooban. U soo jeedi in ay u fiirsadaan fikradihii ay ku soo arkeen soojeedinta xallinta xiisadaha, si koox kasta ay u samayso istiraatajiyad lagu hagaajiyo xiriirka duqa iyo xubinta golaha arrinkana lagu dhameeyo isafgarad. Koox walba sii muddo 30 daqiiqo ah

Fiiro gaar ah:

Warqada soo socota waxa qoray xubinta ka tirsan golaha deegaanka ee magaalada ku taala bariga Yurub, waxaana uu u diray duqa magaaladaasi, isaga oo ka cabaynaya dareenkiisa hab-dhaqanka duqa ee xagga shaqada iyo waajibaadkiis, waxyar ka dib markii loo dhaariyo xafiiska labadoodana ka dhex aloosmay khilaafka xaajadaasi.

Summad-warqadeedka Hay'adda

Mudane Duqa,

Markii aan talaadadii, 19kii May kuu soo diray warqada sheegaysay diidmadayda ku saabsan dhowr arrimood oo ka soo baxay shirkii ugu dambeeyey ee aan yeelano ma aan fileyn inaan waraaq kale deg deg kuuga Soo dirayo, kuuguma aanan soo dirin in aan kuu hambalyeeyo balse waxaan Kuugu soo diray inaan kuu muujiyo dareenkayga ku lug leh ixtiraam la'aantaada sharciga iyo hawlaha shaqo ee golaha deegaanka.

Markii aan talaadadii, 19kii May kuu soo diray warqada sheegaysay

Ugu horeyn waxa aan halkan kuugu soo ururiyey xaqiiqadeeda:

Arbacadii 20kii May waxa aynu joogney hoolka magaalada 5tii galabnimo – maalin ka hor waxa la nagu casuumay naadiga golaha deegaanka oo taleefon noogu baaqay, laakiin nuxurka shirkana looma sii sheegin.

Shirkaa ka bacdi waxa aanu ka war helay in guddiga wakiilka ka ah qorshaha magaalaynta loo diray warqad askhkato ah (waxa ay sharcigana ahayd in saddex cisho ka hor nala wargeliyo shirka hortii. Wax ay ahayd in aynu dood ka yeelano mashruuca barxadda basaska mashruucan waxa uu yahay mid is-weydiin muddan oo ku saabsan warbixinta shaqaalaha farsamada ee maamulka.

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Waxyaabaha aan diidanahay waxay kala yihiin:

- a) Waxa lanaga filayey in aan u helno saddex cisho ka hor wakiilka guddiga, taasina maanaan helin.
- b) Ma siddo sababo ku filan oo macquul ka dhigaya qaabka loo raacay shirka deg deg ah ee golaha.
- c) Ma siddo jaangoonta loo xulay ee qaab dhismdka mashruuca oo loo dhigay markii ugu horaysay ee 18 May ee shirka, si aan ugu qaadano in ay tahay raad raac mashruuc lagu bixin karo.

Waxba kama ogin in aad horeyba u xulatay xalal kale oo sidaa ka duwan.

- d) Warbixintu waxay siddeeda dhowr fikradood oo ku saabsan sida qandaraasyadda loo fiddiyo ama bixiyo oo aan si cad loo faahfaahin. Waxa aan dhammaateen ognahay in goobaha u bannaan gacansigu ay kooban yihiin, waxana ka jira dalab sare iyo baahi badan iyo maamulka duqa oo raadinaya qaab kala duwan oo ay lacag saa'id ah ku heli lahaayeen. Waa kuma qofka loo qoondeeyey inuu go'aan kaas gaaro, iyo waliba hannaanka loo marayo go'aan gaaristaas?

Haddaba yaa mashruucan hogaaminaya maxase yihiin shuruudaha lagu xidhayo in go'aan laga gaaro? Maxaa aan mushkilada ugaga hadli weyney golaha dhexdiisa? Haddii si xun wax laynoogu sheegay, sidee ayaynu ku ogaan karnaa sida uu u dhacay bandhigga qandaraaska mashruuca? Haddaba waxay aniga ila tahay in xaajada salkeedu yahay, in ay ku qumantahay sidan soo socota:

1. In golaha deegaanka ee cusubi yahay mid fadhiid ah.
2. Isla socodsiinta wararka ayaa ficil ahaan maqan, waxana beddeshay warar ku-tidhi-ku-teen ah.
3. Nidaamka golaha la ma raacin in kasta oo aad in badan isticmaashay arrinta ah "la jiiifiyaana bannaan" mabda sharciga, ama la laali karo sharciga haddii loo baahdo.

Waxa ay ila tahay inay ixtiraam la'aan tahay ku wajaha golaha deegaanka iyo hawshiisa, waxa aanaad doonaysaa inaad noo adeegsato hawlaha oo keliya.

Fadlan ogow diidmadaydu maaha, dagaal shakhsi ah ee waa mid mabda ah. Ma doonayo in aan ishortaago hoolka magaalada. Waxaan aaminsanahay awoodaad, waxaan u haystaa in uu is afgarnwaageenu yahay mid mabda ah ama la xiriira qaabka shaqada loo qabanyo..

Ma aha is-hortaagid la is-hortaago hawlaha, ku socda xafiiska duqa, waayo maalmahan, way buuq badan yihiin, sida xuna isla markaa waa loo maamulay. Waa shaqadaada inaad maamusho. Xooghaya hoolka magaalada ayaa ogaan doona sharciyada ay hawlaha aad wadaa ay ku fadhiyaan. Go'aanadaadu waa inay ka duulaan xiqooyinka magaalada ka jira, balse aanaad ka soo qorin sharciga oo qura.

Waxa laga yaabaa in sabir daraantaada aad ku xallin weydo mashaakilka iyo in aad sameyn waydo isbedello taasina ay ku geyeysiisay inaad xanaaq badnaatid oo aad neerfas noqotid! Waxa aan ogsoonahay inay ku jaahwareeriyeen codsiyada lagu soo qortay, iyo mushkiladaha xillinta u baahan, cabashooyinka ku soo gaadhaya iyo tallo-soojeedinta dadka qaarkood ka imanaya, iwm

**X/dhibaanka
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

qaarkood ka imanaya, iwm. Laakiinse waxaan rumaysanahay inaad leedahay firfircoonaan iyo garasho aad si sax ah ugu maareyso xaaladaasi.

Ma doonayo in aan u muuqdo qof naqdi kaliye isla soo mutaxa balse waxa aan raacinayaa dhowr fikradood oo tallo soo jeedin ahi.

1. U habee shaxda sidaa ay u kala muhiimsan yihiin baahiyaha ugu horeeya ee shaqadda golaha ee sanadkan ee yoolka ah, adigoo ku tallo gal ku samaynaya mushkiladdaha deg dega ah ee iska soo dhaca.
2. Sammee jadwal lagu gaarayo hadafyada golaha
3. Sammee nidaam lagu qiimeeyo hawlahaaga.
4. Abaabul sida ugu dhakhso badan ee suurtagal ah nidaam aad bulshadda ugu wargelinayso hawlaha ka socoda hooka golaha deegaanka oo lagu kala war qaato si dadku uga doodaan si degan oo furan arrimaha ku saabsan ma'baadiida hawlaha siyaasadeed ee dawladda hoose.
5. Wargeli wakhtiga saxda ah dhammaan golaha iyadoo uu ku jiro guddoomiyaha guddiga wakiilka uga ah golaha deegaanka arrimaha magaalaynta, arrinta looga doodi doono shirarkooda.
6. Hadii uu qaabka uu isku raacay golaha deegaanku kuula muuqdo mid raagaya ha iloobin marka horaba in ay jiraan dhibaatooyin arintaa ku aadan. Ma aha arin wakhtigeedii tagay in la soo jeediyo hab loo raaco xaaladaha deg dega ah. Hasa ahaatee ha iloobin in ay xaaladaha deg dega ah la socdaan asbaabo caddaynaya. Waxanse kaaga digayaa in shirarka xaaladaha deg dega ah ee mustaqbalka dhaw loo raaco si waafaqsan sharciga.
7. Markasta oo ay kuu suurtagasho u sheeg shaqaalahaaga shaqadooda la xidhiidha in tixgelin iyo ixtiraam (ay siiyaan) dadweynaha. Awooda shaqaalaha joogtada waa in lagu dhiso karti iyo hufnaan lkn sal uma aha diktaatooriyad iyo mucangagnimo
8. Ha iloobin in aad siyaasi tahay. Afarta sanadood ee soo socda waxad qeexi doontaa siyaasadda maamul ee magaalada. Ma tihid qof shaqaale caadi ah oo xafiis fadhiya ee waxad tahay hogaamiye ka mas'uul ah oofinta balanqaadyadii aad ka gashay dadkii ku doortay.

Xubinta Golaha deegaanku

markuu yahay Fududeeye

Tababarka

hoggaanka la soo doorto

37

Waxa aan ku soo gunaanadayaa warqadan iyada oo aanan helin sidii ay weli naftaydu ku raali noqon lahayd waayo waxa aan u malaynayaa inaanay si ku fillan isku caddeyn. Hase yeeshee waxa aan ogahay inaanay suurtagal ahayn in lagu caddeyo dhibataada halis ah, sida hawlaha joogtada ah ee duqa degmada iyo golaha deegaanka ee la doortay, qoraal waraaq la soo direy.

Sida awgeed, waxaan ku soo gebabaynayaa talooyin kama dabays ah, aan samayso kulamo muddaynsa n, si aan si degan oo furan falanqayno arrimaha taabanaya mabaad'iida siyaasadaheena dowladda hoose.

Saxeexay

Waqtiga: 105 daqiiqo

Ujeeddo:

Waxa la diyaarinayaa fursad ay qeybgalayaashu ku adeegsadaan xirfadda hawl-fududeeye, si ay la –taliyayaal ugu noqodaan hayadaha bulshadda, si ay taasi ugu suurtoogeliso hayadahaasi in ay u dadaal-galaan oo ay masuuliyad weyn ugu hantaan maareynta sayladaha deriskooda ah.

Hab-raaca:

Weydii shan ka mid ah ka qaybgalayaasha aqoon-is-weydaarsiga (ugu yaaraan lab yihiin haween, haddii ay suurtoogal tahay), in ay ku tabarucaan door qaadashada kiis barashadan. Marka aad hesho shan tabaruce u sharax in ay guddida jooqta ah ee ururadda suuqyadda ee Mawandi, ay soo weydiisteen xubin ka mid golaha deegaanka Mawandi, sidii ay u samayn lahaayeen Qorshe lagu fulinayo suuqyadda deegaanka ku yaalla.

Sii tabarucayaasha sifaha shaqada iyo kaalinta laga rabo waxa ay yihiin. Kaalin ka mid ah waxa ay tahay in xildhibaan kii ay weydiisteen hogaamiyaha guddigu, inuu ka caawiyo, sidii ay u bilaabi lahaayeen qorshe lagu maareyneyo suuqyadda ururka. Door ka labaad, waxa uu yahay in hogaamiyaha guddigu (iyadoo la doorbidayo, haweenka qaybgalayaasha ah, kuwaasoo aad u taageersan mareynta suuqa) iyo ta seddexaad oo ah in xubin ka mid ah guddiga (qof kale oo haween ah, hadii ay suurgal tahay), taasoo si aad uga soo horjeeda maareynta suuqyadda ee ururka. Labada kale ee tabaruce, waxay tahay in ay ku shaqeeyaan sidii goobjoogayaal (eeg warqadda hoose ee goobjooguhu ku shaqaynayo), si uu diiwaangeliyo ugana waramo, mar dambe wixii dhacay, marka uu xildhibaan ku la kulmo, xubno ka mid guudiga jooqta ah.

Sii tabarucayaasha shan daqiiqo oo ay ku akhriyaan xaaladda iyo qeexida metelaadda doorarka. Marka ay tabarucayaashu gorfaynayaan hawsha, diyaari miis shan kursi leh, oo ay isticmaali doonaan door-jilayaasha iyo goobjoogayaashu. Bilow shirka, una sheeg kaalin qaatayaasha in ay haystaan 15 daqiiqo oo ay gorfaynayaan, sida uu ururku guul uga gaari lahaa hawsha maaraynta suuqyadda. 15ka daqiiqo markay dhammaadaan, weydii kaalin-qaate kasta inuu ka faalloodo shirkii dhacay

iyo guushii xildhibaan ku isaga oo ahaa fududeeye. Weydii goobjoogaha warbixino iyo inuu ballaariyo fallaanqeynta, si loogu soo daro ka qaybgalayaasha kale

**Xubinta Golaha
deegaanku
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Madax-bannaaneynta Suuqyada:

Xagga Xaaladda:

Golaha Degaanka ee magaalada la yiraa Mawandi, ayaa go'aansaday in ay ka dhigaan kuwo gaar loo leeyahay ama baraafti (private) suuqyadda agagaarkood ah. Haweenka wada suuqyadaasi, ayaa dhawaan isku duba-riday iyadoo ka wakiil ah ururka suuqa Mawandi. Guddi haween, ayaa isku soocay, in ay yihiin guddiga joogtadda ah ee ururka suuqa Mawandi, ayaa uga yimiday golaha deegaanka codsiga la xiriira in la taageero loona tababaro, sida loo maareyn karo suuqayadda dariska. Waxa ay u sheegeen golaha in ergayga golaha u qaabilsan arrimahaasi oo hore ugu guulaystay dadka ganacsiga suuqyadda maareyntooda in iyagana u abuurto nidaam meel mar ah oo ay kaga miro-dhalin karaan ganacsiga suuqa. Waxa aad ku jirtaa xilligaagii labaad ee aad tahay xubin ka mid ah golaha deegaanka ee magaaladda Mawandi. Waxa aad leedahay muddo ka badan toban sanno oo ah khibrad aad ku abuurto karto, kuna wadi karto, inaad ku guulaysato hawlaha ganacsiga yar yar ee magaaladooda. Sidoo kale, waxa aad tahay shakhsi, kalsooni iyo aaminaad ku leh dadka suuqa ganacsiga, oo loo arko inuu ka miro-dhali karo arrintaas. Waxa aad diyaar u tahay inaad ka taageerto ururka arrimaha ganacsiga suuqyada hawlhooda inkasta oo aad ka welwelsan tahay culayska masuuliyadaasi

Xildhibaan ka oo nabadayn ku jira:

Waxaad ku jirtaa xilligaagii labaad ee aad ahayd xubin ka tirsan golaha deegaanka ee magaalada Mawandi. Waxaad leedahay waayo aragnomo gaadhaysa in ka badan 10 sannadood oo gayaysiisay habaynta iyo waditaanka lagu fulinayo hab meel mar ah shaqooyinka yar yar ee ganacsi. Dadka suuqa ganacsiga waxaad kudhex leedahay magac iyo maamuus ay u arkaan inaad tahay qof la aamini karo laguna hallayn karo in uu wadi karo in ay hawlaha si ficcan u qabsadaan. Waxaad diyaar u tahay in aad ka taageerto ururada xagga mareynta ganacsiga inkatoo aad ka walaacsan tahay masuuliyaddaasi.

Marwo Handy:

Waxa aad ka wakiil tahay ururka dhawaanta la sameeyey ee suuqa Mawandi. adigoo matalaya hogaamiyaha joogtada ah, ee ururka dhawaanta la abuuray suuqyada Mawandi. Waxa aad leedahay khibrad yar oo aad ku maareyso suuq ballaaran. Waxaad ogaatay inaanay dumarka suuqyada deriska ayaanay lahayn khibradaada oo kale. Intii uu golaha magaaladu uu ku masu'ulka ahaa. Waxa aad ku raacsantahay sida danaha suuqyada loo ilaaliyey. Haseyeeshee, u socodka dhinaca madxbannaaneynta ee khusaynta mustaqbalkaaga la xiriira, waxa aad qeyb ka ahayd dadaalka lagu abuuray ururka suuqa Mawandi waxa anaad u aragtay in ay tahay xoog dihin oo lagu ilaalinayo xuquuqda dadka leh suuqa Mawandi. Waxa dhawaan lagu dortay hogaamiyaha iyo afhayeenka guddiga joogtada si aad wakiil noqoto xubnaha ururka. Badankooda xubnaha guddiga joogtada ah wey kula ogolyihiin weyna raacsanyihiin kaalin xoog badan eed adigu ururka ka siin karto maareeyanta suuqyada deriska.

Haddii kale golaha magaaladda waxa uu qandaraas la geleyaa horumoodka suuqyada. Kaas oo u debcayn baahid iyo danaha ay leeyihiin dumarka wada hawlaha suuqa. Haseyeeshee qaar ka mid ah guddiga iyo gaar ahaan Ms.

**X/dhibaan ka
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Nimco, ma rumaysna ururku inuu awoodi karayo inuu hawl sidaasi u sii Baallaaran qaban karo. Waxa aad u baahantahay in lagu caawiyo waxaana aad talo ku bixisay bixisay in Mr. Samadoon oo ah xubin gole deegaan lagu kalsoon yahay laguna ixtiraamo magaalada uu la kulmo guddiga.

Marwo Nimco.

Waxa aad adigu tahay xubin ka mid ah guddiga joogtada ee ururka suuqyada adigoo sannado badana ka shaqeeyey kiosyada suuqyada gaanacsatada ee khudaalayda ee magaalada Mawandi. Marnaba kuma aanad faraxsaneyn sida golaha deegaanku u maamulayey ganacsiga suuqaas, adigoo u riyaaqay markii uu soo baxay go'aanka lagu abuurayo madaxbanaaneynta suuqyadaas. Arrintau si kastaba ha ahaatee waxa aad ka xumaatay markii ay gabadha la yidhaaho Handay ay soo jeedisay in ururku la wareego masuuliyada maamul ee suuqaasi. Waxa aad raacsan tahay in xeeldheere ganacsi oo xirfadle ah madax looga dhigo suuqaa. Waxaad ka cobsiqabtaa inuu ururku u isku deyi doono inuu wado maamulka suuqyada iyagoo ku ganacsan in maareyntu gudiga ee hawshaasi aanay marnaba wadi kari doonin hawshaas. Dhinaca kalena waxaad go'aansatay inaad ishortaagto amaba aad diido dadaalka ay wadaan gabadha la yidhaaho Handy, iyo ergeyga golaha deegaanka ee la yidhaaho Mr. Sammadoon. Wax aad dooneysa in golaha deegaanku qandaraas ku siiyo maamulka suuqyadaasi maareeye madax bananaan amaba hay'ada kale.

Ms. Milgo,

Waxa aad haysataa dhowr sannadood sida Marwo Nimco u waday booshariga khudaarta ee mid ka mid ah suuqyada deriskaaga ah ee suuqa Mawandi. Adigoo dhawaan uun lagu magacaabay inaad xubin ka noqoto gudiga joogtada ah ee ganacsiga suuqyada, weli maankaaga kama aanad cabirin sida ugu haboon ee loo maraeyn karo maamulka suuqyada ganacsi. Waxaad adigu raacsan tahay fikrada ururka ee maareynta ay tahay in dadkan wada hawsha suuqyada dabagal iyo kontarool lagu sameeyo. Dhinaca kalena waxa cabsi weyni kaa haysaa inaanu ururku u qalmin fulinta hawsha maamulka suuqyada, adigoo ku fekeraya in adeegyadaasi qof xirfadle ah ama ururba tallo ahaan ay ku haboon yihiin, waxa aad ka dhursugaysa inaad hesho oo aad maqasho fikraddo kala duwan oo arrintaasi lagaga tibaaxo iyo qorshe kuu fududeeya inaad arrinkan ka salgaarto go'amintiisa.

Xaashida Kormeeraha:

Aad ugu fiirso waxa ka dhasha shir-xildhibaan, nabadeedka iyo gudiga joogtada ah Ee hogaaminta ururka suuqa, kana jawaab weydiimaha ku saabsan isdhexgalka meelaha banana ee soo socda. Diyaar u noqo inaad ka warbixiso waxaad ka ogaatey markaad milicsatey siduu u dhacay kulanku.

1. Maxay ahayd ula jeeddada shirka, sidee se loo yidhi ula jeedadani, Kumaase tibaaxay.

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay**

Fududeeye

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

2. Maxay ahaayeen arrimaha ugu mudanaa ee shirka lagaga hadlay, sidee baana loo hadlay?

3. Guud ahaan sidee buu nabadeeye shirka u “fududeeyey” amaba uu uga caawiyey inu ku dhammaysto ula jeedadii laga lahaa shirka?

4. Intee in le’eg ayaa uu nabadeeye, isaga oo fududeeye ah ku guulaystay doorkiisii? Sharax ka bixi jawaabtaada.

5. Maxaa ka sii badan intaa ee uu nabadeeye qaban kari lahaa si uu u sii gaadho natiijo intaasi ka sii midho-dhal badan?

5.7 Leyli- xirfad-gudbineed

Waqtiga : 30 – 45 daqiiqadood

Ujeeddo:

Layligan waxa a loogu talagay inuu ka caawiyo ka qaybgalayaasha waayo-aragnimaddii ay ka barten agqoon-is-waydaarsiga ayna ku dabaqaan hawshooda ay kaga hoosadaan adduunkooda dhabta ah ee xilka madaxtinimo loogu doortay. Layliga, waxa bartilmaameedkuiisu yahay kordhinta fillitaanada waxqabad, ku howlanaanta qorshayn xaqiiqo ku dhisan, iyo qabashadda nidargalkaagii qof ahaaneed. Sida badan shaqada waxa lagu wadaa ku slayn shakhsi fulineed iyo qaar wada-shaqyn shakhsiyado dhexdooda lau agaasimo.

“Garashada iyo qabashada wax weyn baa u dhexeeya.”

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

Waxa guudahaan la isku raacsan yahay, in hadafka tababarku yahay, sidii loo horumarin lahaa habka dadku wax u qabtaan, ay uga dhigi lahaayeen mid hannaan fiican ku socda. Sida ay xaqiiqadu tahay, guusha waayo-aragnimada tababarka, waxa looga qiyaas qaadan karaa, inta kobaca aqooneed ee shakhsi iyo isbedelka uu ku keeno inta tababrku socdo iyo kaddib marka uu tababrku dhammaado.

Tababarku raad aan wax ku ool ahayn ayuu ku yeelanayaa kaqaybgaleyaasha aqoon-is-weydaarsiga marka loo eeg rajadda tababarayaashu ay ka filayaan in ku yeelandoono, gaar ahaan saacado yar ka dib bandhiga duruusta tababarka. Wakhtiga dar dar gelinta, waa uu sii shiiqaa si deg deg ah ama yaraadaa marka la tababaruhu wajaho carinta caadooyinka duuga ah ee shaqada iyo iska caabiga kuwa ay shaqada wadaagaan ee aan la qaybsan ama la wadaagin waayo-aragnimadda tababarka.

Dhinaca kale, go'aanka fulinta balanqaadyada waxbarashada iyo isbedelka ee waqtigii xiritaanka aqoon-is-waydaarsiga, ayaa ka caawin kara ka qaybgalayaasha in ay kaga gudbaan carinta waxbarashada naftooda iyo caqabadaha deegaanka shaqada. Tababruhu, waxa uu ku caawin karaa la-tababarayaasha inay abuuran Xaalad kala guur iyadoo laga gudbayo xaalada waxbarasho loona gudbayo mid mid wax qabad iyadoo la siinayo waxooga yar oo qorshayn layliyo fudud ah. Ugu fikir taasi, habkan. Wakhtiga lagu qaato, ku dhiirgalinta aqoon ku shaqeynta, waxa ay noqon kartaa faraqa u dhexeeya, waxbarasho muujin kooban, oo ay ku jirto afkaaro xiiso leh iyo waayo-aragnimo isbedel nololeed.

Hab-raaca:

Ka dib gabagebeda shirka, ku qaado nus saac inaad ku soo jeediso dareenka ka qeybgalayaasha waxbarashooyin muhiim ah kuna dhiirgeli inay sii wadan tijaabiinta waxbarashooyinkaas markay gudanayaan howlahooda xildhibaanimo.

Ku bilow adigoo siinaya ka qaybgalayaasha 15 daqiiqo si ay uga shaqeyyaan su'aalo qoraal ah si gooni gooni ah.

Marka ay ka qeybgalayaashu dhammeeyaan su'aalaha, weydii inay si dhakhso ah ula wadaagaan kooxda labaad ama saddex shay oo ay rubaan inay si Ka gadsan ugu qabtaan doorkoodii xildhibaanimo iyagoo ah fududeeyaal si ay usoo xiraan aqoon-isweydaarsiga.

Gudbinta waxbarashada weydimo qoran

Ku qaado waxoogay daqiiqaddo ah sidii ay u muuqan lahaayeen doorka fududeeyuhu, wixii afkaar ee cusubaa ee aad kala kullantay shirka, iyo sidii aad afkaartaasi ka dareentayba. Meelaha madhan ee soo socda, ku qor weedh ama laba aad ku sifeyneyso wax cusub oo aad naftaada ka ogaatay intii uu aqoon-is-weydaarsigu socday.

**X/dhibaanka
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

adiga oo ku salaynaya wixii aad naftaada ka baratay iyo suurtagalka badan ee keeni kara isbeddelada ee la hor keenay aqoon-is-weydaarsigan, waa maxay labada ama saddexda shay ee aad rabto inaad si duwan ugu qabatid golahaaga dhexdiisa, adigoo ah fududeeye?

1. _____
2. _____
3. _____

ugu dambeyn, maxaa caqabaddo ah ee adiga naftaada ama shaqada deegaankaaga ah ee aad filaysaa inaad la kulanto intaad ku dedaalaysid hirgelinta isbeddeladani? Maxaad sameyneysaa si aad meesha uga riixdo amaba aad u yareyso caqabaddahaas?

Carqalad

Ficil carqaladda

meesha lagaga saarayo

1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
3. _____	3. _____

“Haddii aad baran karto, waad qaban kartaa”.

**Xubinta Golaha
deegaanku
markuu
yahay
Fududeeye**

**Tababarka
hoggaanka
la soo doorto**

EREY BIXIN	
ENGLISH	SOOMAALI
1. Accountability	- Xisaabtan
	- Xilkaa Saaran yahay
2. Action plan	- Qorshe hawleed
	- Qorshe Wax-qabad
3. Active Listening	- Dhegaysi feejigan
	- Dhegaysi Darban
	- Dhegaysi Mug leh
4. Alternative	- Kala Doorasho
	- Wax bedeli kara wax kale
5. Application	- Arji
	- Codsii
	- Adeegsi
6. Assessment	- Qiyaasid
	- Qiimayn
7. Authority	- Awood Maamul
	- Mas'uuliyiin
8. Awareness	- Wacyi-galin
	- Ka war qab
9. Basic Education	- Wax-barasho Asaasi ah.
10. Beneficiary	- Dan ku Qabe
	- Ka faa'iidayste
11. Capacity Building	- Kobcin wax Qabad
	- Awood dhisid
12. Case Study	- Daraasad Xaaladeed
	-Kiis Barasho
13. Check list	- Liis Hubineed
14. Civic	- Madani
	- La xiriira magaalo
	- Muwaadin
15. Collaboration	- Gacan siin
	- Wada shaqayn
	- Is Caawimid
16. Committee	- Guddi
17. Communicator	- Xariiriye
	- Isgaarsiye
18. Community	- Bulsho
	- Jaaliyad
19. Community Development	- Horumarin Bulsho
	- Horumarin Jaaliyadeed
20. Concepts	- Figrado

	- Aragtiyo
21. Conceptual Hat Rack	- Fikrada Metalaada Xilaalka - Koofiyadaha Matalaya Dowrarka
22. Conflict	- Khilaaf - Iska af-garan waa
23. Consensus	- Rayi la isku raacay - wadar wad-ogal
24. Consequently	- Natiijo - Cawaaqib
25. Constituency	- Dagaan Doorasho
26. Co-operation	- Iskaashi - Wada shaqayn
27. Council	- Gole
28. Councillor	- Xil-dhibaan Degaan - Xubin ka tirsan Golaha deegaanka
29. Counter productive	- Tacab Khasaarin/ Maax dumin - Lid ku ah
30. Criteria	- Cabirka wax lagu saleeyo - Shuruudo wax lagu saleeyo
31. Critique	- Dhaleeceyn
32. Decision Maker	- Goa'aamiye
33. Definition	- Qeexid
34. Delegation/Delegate	- Wakiilasho - Ergo
35. Democracy	- Demoqraadiyad
36. Description	- Qeexid - Sifo - Sharax
37. Dialogue	- Wada Hadal
38. Effective	- Wax ku ool - Sidii la rabay wax u tarid
39. Effective leadership	- Hogaaminta wax ku oolka ah
40. Efficiency	- Wax qabad fiican leh
41. Elected Leadership	- Hogaaminta la doortay
42. Empower/Empowerment	- Awood siin - Awood u fasaxid
43. Enabler/Enable	- Karti galin - Kartigeliye
44. Essay	- Qormo - Maqaal
45. Ethical	- Hab-dhaqan/ Anshax
46. Evaluation/Evaluate	- Qiimayn
47. Evaluation Survey	- Qiimayn Sahan

	- Baaritaan qiimayneed
48. Exercise	- Layli
49. Facilitator	- Fududeeye/Sahle
50. Feed back	- War Celin
	- Jawaab Celin
51. Financier	- Masuul Maaliyadeed.
52. Gender	- Lammaane
53. Goal	- Hadaf
	- Yool
54. Good Governance	- Maamul Wanaagsan
	- Dowlad wanaag
55. Government	- Xukuumad
56. Group Discussion	- Dood kooxeed
57. Guide	- Tilmaamid
	- Hage
58. Hand Book	- Tilmaan Bixiye
	- Tilmaame Bare
59. Human Resources	- Khayraadka Dadka
60. Human Settlement	- Deegaamaynta Aadanaha
	- Degaamayn
61. Implementation	- Hirgalin
	- Fulin
62. Information	- Xog
	- Wargelin
63. Institution	- Haya'ad
64. Institution Builder	- Haya'ad Dhise
65. Institutionalise	- Hay'adeeye
66. Instruction	- Amar
	- Wax barasho
	- Wax barid
67. Key Point	- Qoddobbo Muhiim ah.
	- Qoddobbo Ma Dhaafaan ah
68. Leadership Process	- Geedi socod Hoggaamineed
69. Learning	- Barasho
	- Wax Barasho
	- Tacliin Barasho
70. Learning Objective	- Ujeeddooyinka Barashada
	- Yoolka Barashada
71. Local Government/Authority	- Dawladda Hoose
72. Majority	- Aqlabiyad
	- Inta Badan
73. Management Process	- Geedi Socodka Maaraynta
74. Meeting	- Kulan

	- Shir
75. Minority	- Inta Yar
	- Laga tiro badan yahay
76. Minutes	- Hadal Qor
	- Hadal qoraal
77. Mission	- Ergo
	- Risaalo
78. Monitoring	- La socod
	- La saan qaad
79. Negotiation/Negotiator	- Wada Xaajood siiye
	- Wada Hadal siiye
	- Gorgoriye
80. Networking	- Shabakadeyn/Nidaam hawleed oo wada shaqaynaya
81. Organization	- Urur
82. Overseer	- Korjooge
83. Overview	- Dulmar/Guud Mar
84. Participants	- Ka-qayb-galayaasha/Kaqayb-qaatayaasha
85. Perception	- Faham/Dhugmo/Garasho
86. Performance	- Waxqabad/Fulin Hawleed
87. Perspective	- Ka eegid wajio kala duwan
88. Policy	- Qorshe Hawleed/Khidad/Siyaasad
89. Policy Maker	- Siyaasad Dejiye
90. Power Broker	- Awood wax ku qabte/Awood adeegsade
91. Presentation	- Soo Bandhigid/ Soo Jeedin
92. Proactive	- Ka hor degid/Qorshe Curiye
93. Process	- Geedi socod/Socodka
94. Questionnaire	- Weydiimo Qoran/weydiimo taxane ah/weydiimo Sahan ah
95. Quorum	- Tirada ugu yar ee shirku ku ansixi karo
96. Rational	- Maan-gal/Macquul
97. Reactive	- Falcelin/Qorshe laawe/Arrin ku baraarug
98. Reference	- Tixraac/Raad raac
99. Reflection	- Milicsi/ Faham celin
100. Resources	- Khayraad
101. Revenue	- Dakhli
102. Role play	- Door-jelid/Door ciyaarid/ Door Matalid
103. Session	- Fadhi/Kulan
104. Shared Vision	- Aragti wadaag
105. Simple Majority	- Aqlabiyad hal dheeri ah
106. Simulation	- Iska yeelid/U ekeysiin
107. Slums	- Buul caws/Carshaan/Isku raran
108. Solution	- Furdaamin/Xal

109. Stakeholders	- Daneeyayaal
110. Strategic Plan	- Qorshe istaratijiyadeed
111. Strategy	- Istaratijiyad/Tab/xeelad
112. Summary	- Soo koobid/Khulaaso
113. Symptoms	- Astaamo/ Calaamado
114. Systematic	- Habaysan/Nidaamsan
115. Technique	- Farsamo/Xeelad
116. Training Design	-JaanjooyadaTababarka/Naqshadeynta Tababarka
117. Training Material	- Agabka Tababarka/Qalabka Tababarka
118. Training Need Assessment	- Qiyaasid baahida Tababarka/ Qiimeynta Baahida Tababarka
119. Transparency	- Daahfurnaan/ Hufnaan/Wax qaris laa'aan
120. Transparent	- Qof aan waxba qarinyaynin.
121. Unanimous	- Loo dhan yahay/Gidigood
122. Vision	- Aragti fog/Aragti dheer
123. Warm up exercise	- Iskulalayn/Qandhacin/Diiran
124. Workshop	- Aqoon Isweydaarsi
Priority two words	
125. Acknowledgment	- Garwaaqsi/Garawsi/Mahad-celin
126. Administrative Fixes	- Adeegsi
127. Analysis	- Gorfeyn/Falanqeyn/Taxliilin/ kala shiidid.
128. Assignment	- Shaqo Mucayin ah
129. Assumption	- Maleyn/Si u qaadasho
130. Benchmark	- Bar qiyaaseed/Bartilmameed
131. Challenges	- Caqabad/Loolan/Hardan
132. Collective	- Kooxeed/Urureed/Wadareed
133. Conceptual frame work	- Qaab-dhismeed-fikrad
134. Constructive	- Wax dhismid/Dhismo-gal
135. Conventional Wisdom	- Xikmad soo jireen ah
136. Corruption	- Musuq-maasuq/Laaluush.
137. Dilemma	- Laba daran mid dooro
138. Diversity	- Kala duwanaan/Kala gedisnaan
139. Encouraging	- Dhiiri-galin/Geesinimo galin
140. Fundamental	- Asal/Aasaasi
141. Identification	- Tilmaamid/Baadi sooc/Aqoonsi
142. Individual Contribution.	- Gacan ka geysi qofnimo/In qof biiri
143. Infrastructure	- Dhismo-hooseed.
144. Input	- Wax galin
145. <i>Insight.</i>	- Aragti Maskaxeed
146. Inspiration	- Maan-godlin/Ra'yi fiican helid
147. Interaction	- Isdhex-gal/Isa fal-gal/Isku dhafmid
148. Judgement	- Xukun/Go'aan

149. Land Use Malaise	- Aafada dhul boobka/Dhul ku habsa
150. Multipurpose	- Ujeeddo badan/Ujeedooyin kala du
151. Output	- Wax ka soo saarid
152. Potential Candidate	- Musharax dihin/Musharax iman kara
153. Pre-training	- Tababar horaad/Tababar hortiis
154. Priority	- Mudnaan
155. Problem Solver	- Furdaamiye/Xaliye dhib
156. Proficiency	- Xirfad Hanasho/Aqoon sare u leh
157. Public	- Dan guud
158. Public Sector	- Qeybta Dowladda
159. Public Service	- Adeeg guud
160. Regulation	- Xeer Hoosaad
161. Self Governance	- Is-xukumid/Ismaamulid.
162. Self Introduction	- Is-sheegid/Is-tilmaamid
163. Self study	- Wax- Isbarid
164. Self Assessment	- Isqiyaasid/Isqiimeyn
165. Shrinking Resources	- Khayraadka sii yaranaya
166. Technical	- Farsamo/Farsamayn
167. Training needs	- Baahi tababar
Priority three Words	
168. Absolute Poverty	- Saboolnimo
169. Absolute	- Gebi-ahaan/Buuxda
170. Application Commitments	- Nidar-fulin/Daba-qaad ballan
171. Bureaucracies	- Biroqraadiyad/Xafiisyad Dawladda oo shaqadoodu gaabis tahay
172. Caution	- Taxadar/Digniin
173. Density	- Cufnaan/Jirmiga shega
174. Environmental Degradation	- Hoos u dhac deegaan/deegaan burburin
175. Equilibrium	- Dheeli-tir/Is-le'eg
176. Hawker	- Ha is wareerin/Dadka badeecada naadiya
177. Implication	- Maldahnaan/Hadal aan dhab loo muujin laakiin laga fahmi karo wajiga qofka
178. Jurisdiction.	- Haya'addaha Garsoorka
179. Legal Requirement.	- Baahida Sharciyeed
180. Legislation	- Xeer Dejin
181. Legitimate	- Sharci ahaan/La aqbali karo
182. Matchmaker	- Isku aadiye wax isku habboon
183. Misinterpretation	- Fasiraad xumo/Fasiraad qaldan
184. Off-spring	- Farac
185. Optimistic	- Samo-filasho/Samo arag/Dhanka Wanaagsan ka eeg
186. Partnership	- Wadaag/Wada lahaansho
187. Pessimistic	- Xumo arag/Xuma filasho/Dhanka xun ka

	eeg
188. Phenomena	- Ifafaalayaal
189. Professional	- Xirfadle/Xeel-dheeri
190. Recycle	- Sameyn celin/Dib u nacfi galin
191. Rules	- Qawaaniin/Xeer
192. Status Quo	- Xaalad taagan
193. Stimulation	- Xiiso galin/Fi-fircooni galin
194. To Wear Different Hats	- Xilqaad badnaan/Kaalimokala duwan qaa
195. Water Pollution	- Biyo wasakhow/Wasakhaw Biyood/dhiiqo
196. Facilitator	- Fududeeye
197. Financier	- Masuul Maaliyadeed
198. Gender	- Lammaane
199. Negotiator	- Gorgoriye/Wada hadal siiye.
200. Overseer	- Korjooge
201. Policy Maker	- Siyaasad dejiye
202. Power Broker	- Awood Adeegsade.
203. Institution Builder	- Hay'ad dhise